

V L A A M S   P A R L E M E N T

Zitting 2002-2003

5 november 2002

BELEIDSBRIEF

Ruimtelijke Ordening

Beleidsprioriteiten 2002-2003

ingediend door de heer Dirk Van Mechelen
Vlaams minister van Financiën en Begroting, Innovatie, Media en Ruimtelijke Ordening

INHOUD

	Blz.
A. Missie en Visie	5
1. Missie	5
2. Visie	7
2.1. Algemeen	7
2.2. Uitgangspunten Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV)	8
2.3. Taken van de Vlaamse overheid	9
B. Fundamentele betrachtingen in functie van het realiseren van de missie en de visie uit de beleidsnota	10
1. Op drie sporen werken aan de planning op Vlaams niveau	10
1.1. De herziening van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen op drie sporen	10
1.2. Oplossingsgericht omgaan met specifieke knelpunten inzake wonen & werken (RSV – wonen & werken)	10
1.3. Algemene evaluatie van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV-bis)	11
1.4. Voorbereiding hernieuwd Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen in 2007 (RSV II) ...	11
2. Het versneld operationaliseren van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen	12
2.1. Planningsprocessen als voorbereiding van gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen ter uitvoering van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen	12
2.1.1. Afbakeningsprocessen van de groot- en regionaalstedelijke gebieden	12
2.1.2. Visievorming over het economisch netwerk van het Albertkanaal	14
2.1.3. Afbakening van de Grote eenheden Natuur en Grote Eenheden Natuur in Ontwikkeling, natuurverwevingsgebieden en agrarische gebieden	14
2.2. Versneld opmaken van uitvoeringsplannen voor bestemmingswijzigingen waarvoor consensus bestaat	15
2.2.1. Deelprocessen voor bedrijventerreinen in het economisch netwerk van het Albertkanaal, in de stedelijke gebieden en de economische knooppunten (Actieplan Bedrijventerreinen)	15
2.2.2. RUP's consensusgebied VEN	17
2.3. Gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen geïnitieerd vanuit andere beleidsdomeinen en processen	17
2.4. Aanpakken van strategische projecten op Vlaams niveau	18
2.5. Het op een planmatige en procesmatige manier oplossen van knelpunten en dringende ruimtelijke behoeften op Vlaams niveau	19
2.6. Het opmaken van gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen	21
3. Het opvolgen van de planningsprocessen in andere beleidsdomeinen	22
3.1. Het economisch beleid	22
3.2. De oppervlakedelfstoffenplannen	24
3.3. De strategische plannen voor de zeehavens	25
3.4. Het mobiliteitsbeleid	26
3.5. Het integraal waterbeheer	26
3.6. Erfgoedlandschappen	27

4. Goede relaties opbouwen met partners op federaal en Europees niveau	27
4.1. Transnationale en grensoverschrijdende planningsinitiatieven	27
4.2. Omzetten Europese regelgeving	28
5. Het invoeren van het nieuwe decreet ruimtelijke ordening op drie bestuursniveaus	29
5.1. Een geleidelijke vermindering van de rol van het Vlaamse gewest naar gemeenten toe	29
5.2. Een verdere begeleiding van de provincies in hun ruimtelijk beleid vanuit samenwerking en eigen verantwoordelijkheid	30
5.3. Opvolgen van de voorwaarden voor gemeentelijke autonomie inzake vergunnen ...	30
5.4. Evaluatie van de opdrachten van planologisch en stedenbouwkundig ambtenaar	33
5.5. Financiële tegemoetkomingen aan gemeenten voor het voeren van een ruimtelijk beleid	33
5.6. Stand van zaken procoro en gecoro	35
6. Vorm geven aan de overgangperiode inzake het vergunningenbeleid op Vlaams niveau .	36
6.1. Het verder beperken van de afleveringstermijn van vergunningen	36
6.2. Selectiviteit inzake op Vlaams niveau af te leveren vergunningen (o.a. grote projecten)	38
7. Een grond- en pandenbeleid uitwerken in functie van het voeren van een ruimtelijk beleid conform het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen	39
7.1. De opmaak van het grondbeleidsplan	39
7.2. Concrete instrumenten inzetten	39
8. 'Soepel als het kan, streng als het moet' : het maatschappelijk draagvlak verbreden voor de handhavingsopdracht van het ruimtelijk beleid en het beklemtonen van preventie	41
8.1. Preventie door sensibilisering	41
8.2. Preventie via het 'as-build'-plan (conformiteitsattest)	41
8.3. Stakingsbevelen	42
8.4. Een vereenvoudiging van de vergelijkprocedures	42
8.5. De uitvoering van gerechtelijke herstelmaatregelen	43
8.6. Prioriteiten van het Vlaamse gewest	44
9. Thematische klemtonen	45
9.1. Verdichting	45
9.2. Jeugd en ruimtelijke ordening	48
9.2.1. Aandacht vragen voor ruimte binnen normale overlegkaders	48
9.2.2. Een initiatief binnen de vereniging voor ruimte & planning	49
9.2.3. Administratieve samenwerking met het oog op betere afstemming	49
9.3. Mestverwerking	51
10. Sammier overzicht van de wijze waarop de Vlaamse regering en de minister van ruimtelijke ordening gevolg heeft gegeven aan het Regeerakkoord en de Beleidsnota, resoluties en moties die door het parlement zijn aangenomen	53
10.1. Stand van zaken gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen	53
10.1.1. Definitief vastgesteld in 2002	53
10.1.2. Voorlopig vastgesteld in 2002	53
10.1.3. Vooroverleg in 2002 (reeds voorbij)	53
10.1.4. In onderzoek en in voorbereiding voor het vooroverleg	54

10.2. Decreetwijzigingen 2002	54
10.3. Uitvoeringsbesluiten 2002	55
10.4. Resoluties en moties aangenomen door het Vlaams parlement	55
10.4.1. Resoluties	55
10.4.2. Met redenen omklede moties	57
Lijst van figuren	58
Lijst van tabellen	58

A. Missie en Visie

1. Missie

Ieder jaar, uiterlijk bij de indiening van het ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting, dient ieder lid van de regering bij de voorzitter van het parlement een of meer beleidsbrieven in.

De beleidsbrief verschaft een stand van zaken inzake de uitvoering van de grote beleidsopties en concrete beleidsvoorstellen die in de Beleidsnota Ruimtelijke Ordening werden neergeschreven.

Op Vlaams niveau heeft het beleid inzake ruimtelijke ordening het volgende mandaat:

Het realiseren van een duurzame ruimtelijke ordening, die streeft naar een ontwikkelingsgerichte afstemming en integratie van de ruimtelijke aspecten van alle maatschappelijke activiteiten in Vlaanderen

Een duurzame ruimtelijke ordening is een ruimtelijke ordening die voorziet in de ruimtebehoeften van de huidige generatie zonder daarmee voor de toekomstige generaties de mogelijkheid in gevaar te brengen om ook in hun ruimtebehoeften te voorzien.

Met het begrip ontwikkelingsgericht wordt enerzijds bedoeld dat er niet ad-hoc, maar toekomstgericht gewerkt wordt met het oog op de realisatie van de gewenste ruimtelijke structuur en anderzijds de dynamiek van deze structuren. Ruimtelijke ordening streeft daarbij naar het verweven, integreren en afstemmen van alle ruimtelijke aspecten in het functioneren van de maatschappij.

Hieruit volgt dat het ruimtelijk beleid van de Vlaamse overheid zich richt tot de actieve actoren op de 3 bestuurlijke niveau's (gewest, provincie, gemeente), alle andere beleidsdomeinen, die activiteiten met ruimtelijke impact ontplooiën en iedere organisatie (particulier, groepering,...) die een activiteit met een ruimtelijke impact tot uitvoering wenst te brengen.

Uit dit beleidsveld vloeien zowel beleidsondersteunende, als beleidsuitvoerende taken voort, welke niet los van elkaar gezien kunnen worden.

Concreet hebben we het dan over een plannings-, uitvoerende, grondbeleidvoerende, begeleidende, vergunningverlenende, toezichthoudende en handavingsopdracht.

De planningsopdracht schept de mogelijkheid om gewenste doelstellingen voor te bereiden, te onderzoeken en ze te toetsen aan de voorhanden zijnde middelen. Ruimtelijke planning is een continu en dynamisch proces van visie- en beleidsvorming met betrekking tot de kwalitatieve invulling van de ruimte.

Het bepaalt welke ruimtelijke opties worden vooropgesteld en op welke wijze deze ruimtelijke opties worden afgewogen vanuit een ruimtelijke visie op het betrokken gebied met een streven naar ruimtelijke kwaliteit en met een gerichtheid op uitvoering.

De uitvoerende opdracht heeft betrekking op het actief handelen op uitvoering en omvat het bestemmen en inrichten van gronden en gebouwen in aanlegplannen, ruimtelijke uitvoeringsplannen of andere planningsinstrumenten. De grondbeleidvoerende opdracht omvat het actief optreden van de overheid om door een geheel van maatregelen de meest geschikte gronden en panden op het gepaste ogenblik tegen billijke voorwaarden ter beschikking te stellen aan diegenen, die er de vanuit ruimtelijk en maatschappelijk oogpunt meest opportune bestemming willen verwezenlijken.

Het verschaffen van stimulansen en ondersteuning aan de andere beleidsdomeinen en de provincie- en gemeentebesturen om een wederzijdse afstemming te bereiken en de vooropgestelde ruimtelijke doelstellingen en opties effectief te realiseren, behoort dan weer tot de begeleidende opdracht. Subsidiariteit en responsabilisering zijn hierbij belangrijk. Steunende op het Regeerakkoord moet de beslissingsbevoegdheid maximaal bij het daartoe meest geëigende niveau berusten.

De vooropgestelde bestemming en inrichting wordt ingevuld door het geven van toestemming voor het ontplooiën van initiatieven met een ruimtelijke impact (vergunningverlenende opdracht). Dit gebeurt voornamelijk door het verlenen van stedenbouwkundige en verkavelingsvergunningen.

Finaal wordt er inzake de toezichthoudende en de handavingsopdracht gewaakt over het correct uitvoeren van alle activiteiten met een ruimtelijke impact. Naast het vaststellen van een overtreding neemt de overheid de gepaste maatregelen voor de uitvoering van sancties die aan de overtreding verbonden zijn.

2. Visie

2.1. Algemeen

De visie volgt als antwoord op de vragen 'wat willen we bereiken?', 'welke rol willen we spelen ten aanzien van de andere actoren?' en 'welke waarden en principes staan voorop?'.
Ze wordt geformuleerd als volgt :

Een duurzame ruimtelijke ontwikkeling, die gebaseerd is op ruimtelijke draagkracht en een permanent streven naar ruimtelijke kwaliteit, conform de methodiek van dynamische structuurplanning en de principes van subsidiariteit, en die rekening houdt met de ontwikkelingen in andere beleidsdomeinen (economie, milieu, werkgelegenheid,...). Dit impliceert een streven naar integrale kwaliteitszorg met een ruimtelijke, economische, sociale en ecologische dimensie.

Een duurzame ruimtelijke ontwikkeling is een ruimtelijke ontwikkeling, gebaseerd op draagkracht en kwaliteit voor de vrijwaring van een leefbare ruimte voor de huidige generaties, zonder de aanspraken van de toekomstige generatie te hypothekeren. Gezien de beperkte ruimte kan multifunctionaliteit een belangrijke denkpiste vormen. Meervoudig ruimtegebruik zal dan ook verder onderzocht worden.

Structuurplanning vormt daartoe een dynamisch en continu proces van visie- en beleidsvoorbereiding met betrekking tot de kwaliteit van de ruimte en de realisatie ervan.

Het subsidiariteitsbeginsel houdt in dat elke inzake ruimtelijke ordening bevoegde overheid zich bezighoudt met die materies, die geëigend zijn om op het bewuste niveau geregeld te worden zodat de beslissing genomen wordt op het meest geschikte niveau. Dit is tevens een krachtlijn in het Regeerakkoord. Een hoger niveau treedt slechts op voorzover de doelstellingen van het overwogen optreden niet voldoende door het lager niveau kunnen worden verwezenlijkt. Subsidiariteit vereist vertrouwen, respect en gelijkwaardigheid en kan niet binnen een vloed aan overregulering van planning en toezicht. Het beleid van de lagere besturen dient echter wel steeds te passen binnen de contouren van of een verfijning te zijn van het beleid van het hogere niveau.

Integrale kwaliteitszorg is de zorg voor een samenhangend en functioneel procesverloop, dat ook de ontwikkelingen in andere beleidsdomeinen in rekening brengt.

2.2. Uitgangspunten Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV)

In functie van onder andere de rechtszekerheid voor de burgers dringt zich een versnelde uitvoering van de principes van het RSV op. De langetermijnvisie van het RSV streeft daarbij naar een duidelijke openheid en stedelijkheid door zich te steunen op vier uitgangspunten.

- Ten eerste is er *de selectieve uitbouw* van de stedelijke gebieden, het *gericht verweven en bundelen* van functies en voorzieningen, waaronder economische activiteiten.
- Verder is het belangrijk dat *de eigenheid van buitengebied* behouden blijft, maar dat er prikkels komen ter versterking van bepaalde maatschappelijke activiteiten.
Specifiek kan hierbij onder andere gedacht worden aan een bundeling van wonen en werken in de kernen van het buitengebied.
- *Economische activiteiten* moeten bij voorkeur geconcentreerd worden op die plaatsen, die deel uitmaken van de gewenste economische structuur in Vlaanderen, waarbij de poorten fungeren als motor voor de ontwikkeling.
- Daarnaast is het wenselijk dat de (vaak bestaande) *verkeers- en vervoersinfrastructuur* geoptimaliseerd wordt, als bindteken en als basis voor locatie van activiteiten. Aandachtspunten zijn de verkeersveiligheid, de multimodaliteit,...

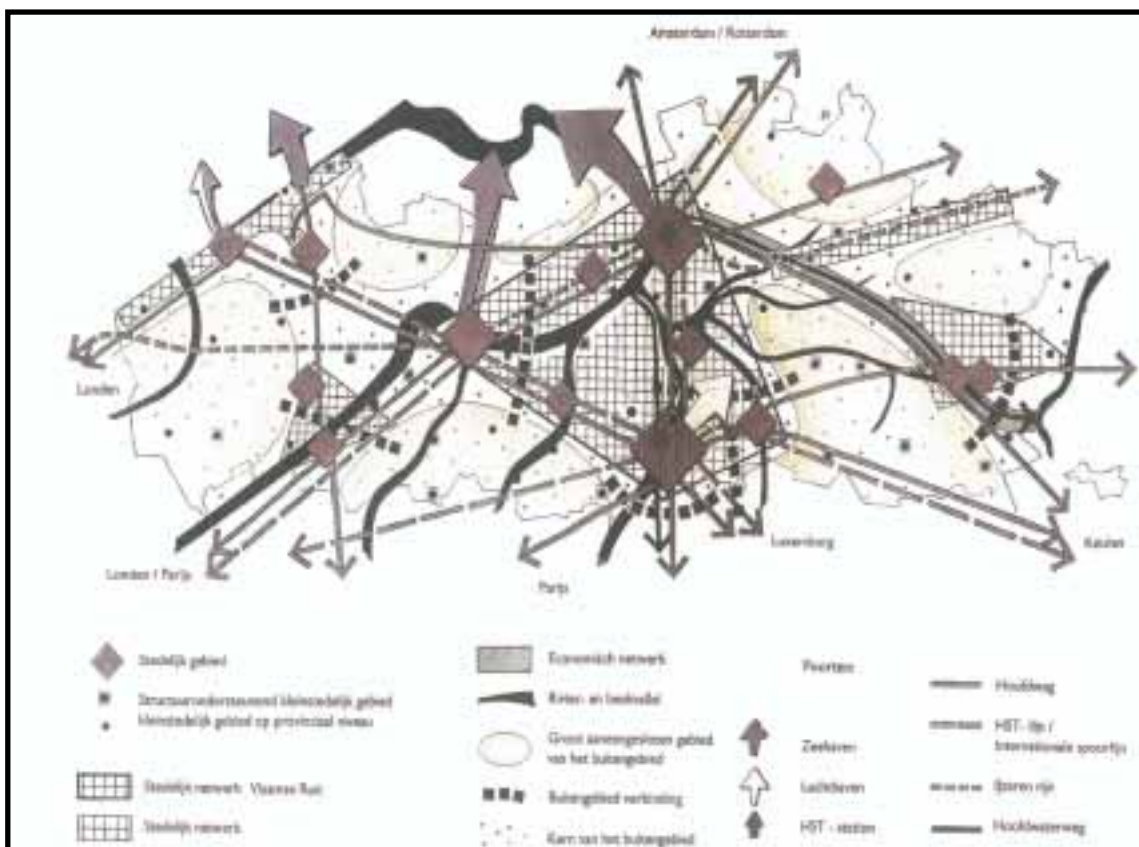

Fig 1: Het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (bron: AROHM)

2.3. Taken van de Vlaamse overheid

In het RSV zijn hierbij belangrijke taken weggelegd voor de Vlaamse overheid :

- de selectie en afbakening van stedelijke gebieden; de differentiatie en verbetering van de woningvoorraad; het versterken van de multifunctionaliteit;
- afbakening en ontwikkelingsperspectieven voor de economische structuur;
- afbakening en ontwikkelingsperspectieven voor de natuurlijke structuur;
- afbakening en ontwikkelingsperspectieven voor de agrarische structuur.

In de ruimteboekhouding van het RSV waren tegen 2007 uitbreidingen gewenst van 7.000 ha. extra voor bedrijventerreinen, 10.000 ha. extra voor bosgebied of bosuitbreidingsgebieden en 38.000 ha. extra voor reservaat en natuurgebied. Deze kwantitatieve opties worden momenteel vertaald in oppervlaktewijzigingen van bestemmingen.

De echte implementatie van het RSV vergt echter een grootschalige operatie.

Het Vlaamse Gewest bereidt thematisch gerichte ruimtelijke uitvoeringsplannen voor met betrekking tot o.a. de afbakening van de stedelijke gebieden en de bedrijventerreinen van bovengemeentelijk belang, waarvan de afbakening in het RSV is toegewezen aan het Gewest, de zeehavengebieden, de stationsomgevingen van gewestelijk belang, de luchthavengebieden van gewestelijk belang en de logistieke parken van gewestelijk belang. Verder de afbakening van de gebieden voor de landbouw, natuur en bos van gewestelijk belang en ook de lijninfrastructuren van gewestelijk belang.

Bij het uitoefenen van deze rol staan fundamentele waarden en principes voorop. Deze hebben in de eerste plaats te maken met het respect voor het subsidiariteitsprincipe en de eigen relatieve autonomie in het voeren van een ruimtelijk orderingsbeleid op provinciaal en gemeentelijk niveau. Ook de gelijke afweging van de ruimtebehoeften van alle maatschappelijke activiteiten op een gelijkwaardige manier is essentieel.

Het beleid inzake ruimtelijke ordening vervult daarbij een coördinerende, maar ook een begeleidende en een ondersteunende rol tot het verschaffen van een ruimtelijk kader en een maatschappelijk draagvlak voor het provinciaal en gemeentelijk beleid terzake.

De nadruk in het ruimtelijk beleid verschuift in de richting van het actief, proces- en projectmatig benaderen, anticiperen of sturen van maatschappelijke dynamieken en/of problematieken en hun ruimtelijke impact, waarbij ook andere aspecten dan de loutere bestemming in de wetgeving moet worden opgenomen. Het dynamisch karakter speelt hierbij een rol van betekenis.

Op provinciaal en lokaal vlak is er nood aan beheersovereenkomsten met de provincies en gemeenten voor het sturen van deze ruimtelijke dynamieken, waarvoor vandaag de dag nog geen pasklaar antwoord voorhanden is. Hiertoe wordt verder gewerkt aan richtnota's, onder meer voor sport, voor toerisme en recreatie, voor para-agrarische bedrijvigheid, enz.....

B. Fundamentele betrachtingen in functie van het realiseren van de missie en de visie uit de beleidsnota

Op 21 juni 2002 heeft de Vlaamse regering een synthesesnota over de prioriteiten inzake leefmilieu en ruimtelijke ordening goedgekeurd. Deze beleidsbrief koppelt deze prioriteiten van het zgn. "Zomerakkoord" terug met het geheel van het ruimtelijk beleid. Het Zomerakkoord bepaalt actuele prioriteiten, deze beleidsbrief gaat daarom ook in op de lopende planningsprocessen en activiteiten.

1. Op drie sporen werken aan planning op Vlaams niveau

1.1. De herziening van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV) op drie sporen

Zoals bepaald is in het Regeerakkoord en bevestigd werd in het Zomerakkoord blijven de principes van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen het uitgangspunt van het regeringsbeleid. De maatregelen voor een versnelde aanpak van de uitvoering van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen worden in punt 2 besproken.

Volgens het Zomerakkoord moet het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen het dynamisch en evolutieve instrument worden dat beoogd werd en dat de overheid toelaat, op basis van de principes die behouden blijven, de ruimte in Vlaanderen goed te ordenen.

De herziening van het RSV wordt stapsgewijs en weloverwogen aangepakt.

Op korte termijn wordt werk gemaakt van het formuleren van oplossingsrichtingen voor de problematiek rond wonen en werken (*RSV-wonen & werken*). Daarnaast zal er tevens een algemene evaluatie van het bestaande RSV doorgevoerd worden (*RSV-bis*). Finaal wordt de uitwerking van het *RSV II* gefaseerd voorbereid met tussentijdse evaluatiemomenten die kunnen resulteren in een bijgesteld Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen.

1.2. Oplossingsgericht omgaan met specifieke knelpunten inzake wonen en werken (RSV - wonen & werken)

De Vlaamse regering heeft met de goedkeuring van het Zomerakkoord nogmaals onderstreept dat er verdere maatregelen getroffen zullen worden om het RSV versneld te implementeren, zonder daarbij aan de basisbeginselen van het RSV te tornen. Dit geldt meer specifiek voor wat betreft de processen 'wonen' en 'werken'.

De interpretatie van de cijfermatige verhouding voor te realiseren bijkomende woonegelegenheden tussen stedelijk gebied en buitengebied en de verhouding in oppervlakte bijkomende bedrijventerreinen tussen economische knooppunten en erbuiten die in het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen is opgenomen, blijkt vanuit de praktijk niet realiseerbaar.

De provincies hebben aangegeven dat er te weinig beleidsmarge is voor het beleid voor wonen en werken in het buitengebied. Er bestaat een consensus over een partiële herziening met een gewijzigde interpretatie van de cijfermatige gegevens inzake het voldoen aan de woonbehoeften en de behoefte aan bedrijventerreinen.

Over de partiële herziening, waarover in oktober vooroverleg met de provincies en gemeenten werd gehouden, zal het openbaar onderzoek in 2003 worden uitgevoerd.

1.3. Algemene evaluatie van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV-bis)

Het tweede spoor van een algemene evaluatie van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen op basis van de doorwerking ervan bij andere beleidsniveaus en beleidsdomeinen, op basis van de ervaringen van planningsprocessen op Vlaams niveau en bestaande studies is eveneens in voorbereiding.

Deze evaluatie kan eveneens resulteren in een bijstelling van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen. Het gaat hier veeleer om een verdere concrete uitwerking van de fundamentele uitgangspunten van het RSV en niet om de concepten op zich.

Op de begroting van 2003 is 250.000 euro voorzien voor studies ter voorbereiding ervan.

1.4. Voorbereiding hernieuwd Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen in 2007 (RSV II)

De herziening van het RSV tegen 2007 wordt voorbereid op basis van een wetenschappelijke evaluatie. Hiertoe worden de uitgangspunten voor het RSV II verkend, worden beleidsalternatieven uitgewerkt zodat tegen 2007 een beslissing kan worden genomen over een RSV II.

Het RSV II is een strategisch beleidsdocument op Vlaams niveau met betrekking tot de ruimte. Op basis van de beleidsvragen die op de agenda van de regering komen, moet het een afwegingskader aanbieden, waarbinnen een evenwichtige besluitvorming kan tot stand komen. De beleidsbeslissingen die hieruit voortvloeien moeten op een efficiënte en effectieve wijze in uitvoering kunnen gebracht worden.

Het plan van aanpak dat reeds in 2002 wordt opgesteld, voorziet de inhoudelijke, procedurele als conceptuele evaluatie van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen.

2. Het versneld operationaliseren van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen

Eén van de kernelementen van het recentelijk goedgekeurde Zomerakkoord betreft het versneld uitvoeren van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen. Gezien het op kruissnelheid brengen van de operationalisering van het RSV heel wat extra taken met zich mee zal brengen, impliceert dit de noodzakelijke versterking van het personeelsbestand.

Momenteel wordt er dan ook volop werk gemaakt van de rekrutering van bijkomende medewerkers zodat ze, na een inlooperperiode en onder begeleiding van meer ervaren ambtenaren, op korte termijn reeds kunnen ingezet worden.

Planningsprocessen zijn essentieel voor een goede visievorming in samenwerking met een ruime groep van partners.

Dergelijke planningsprocessen kosten echter tijd en er moet ruimte blijven om in te spelen op dringende noden en oplossingsgericht te kunnen werken.

2.1. Planningsprocessen als voorbereiding van gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen ter uitvoering van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen

Conform het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen is voor specifieke uitvoeringsacties een planningsproces vereist dat geldt als voorbereiding van gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen. Bij deze processen wordt een ruime betrokkenheid van diverse partners voorzien zodat de visievorming ook ruim gedragen wordt. Op deze manier verhoogt de kans op effectieve uitvoering van de voorstellen.

2.1.1. Afbakeningsprocessen van de groot- en regionaalstedelijke gebieden

De afbakeningsprocessen voor groot- en regionaalstedelijke gebieden worden opgevat als open planningsprocessen met diverse partners van de diverse beleidsniveaus en maatschappelijke geledingen. Het zoeken naar de afbakening van het stedelijk gebied gaat gepaard met discussie over het invullen van de taakstellingen inzake bijkomende woningen en bijkomende bedrijventerreinen en belangrijke grenstellende elementen vanuit het buitengebied. Omwille van de kwaliteit en de leefbaarheid van de stedelijke gebieden wordt er tijdens de processen ook gezocht naar 'groen' in de vorm van stadsbossen, stedelijke natuurgebieden en randstedelijke groengebieden. In het Zomerakkoord wordt het belang van deze planningsprocessen bevestigd. Het stelt echter dat het ook mogelijk moet zijn beslissingen op korte termijn te nemen binnen het planningsproces.

Afbakenings-proces	1 ^{ste} helft 2002	2 ^{de} helft 2002	1 ^{ste} helft 2003	2 ^{de} helft 2003
Gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan			RSG Aalst	
Ontwerp gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan	RSG Aalst		RSG Turnhout RSG Kortrijk	GSG Gent RSG Mechelen
Voorontwerp gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan		RSG Turnhout RSG Kortrijk	GSG Gent RSG Mechelen	RSG Sint-Niklaas RSG Hasselt-Genk
Fase van overleg en onderzoek	RSG Mechelen RSG Turnhout GSG Gent RSG Sint-Niklaas RSG Hasselt-Genk RSG Oostende RSG Leuven	GSG Gent RSG Mechelen RSG Sint-Niklaas RSG Hasselt-Genk RSG Oostende RSG Brugge RSG Roeselare	RSG Sint-Niklaas RSG Hasselt-Genk RSG Oostende RSG Brugge RSG Roeselare GSG Antwerpen	RSG Oostende RSG Brugge RSG Roeselare GSG Antwerpen Vlaams stedelijk gebied rond Brussel
Startfase	RSG Brugge RSG Roeselare	GSG Antwerpen	Vlaams stedelijk gebied rond Brussel	

Tabel 1: Stand van zaken afbakeningsprocessen van de groot- en de regionaalstedelijke gebieden

In 2002 werd ervaring opgedaan met de opmaak van gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen voor o.a. de regionaalstedelijke gebieden Aalst, Turnhout en Kortrijk. In 2003 wordt deze ervaring gebruikt om snel na het afronden van de afbakeningsprocessen van het grootstedelijk gebied Gent en het regionaalstedelijk gebied Mechelen over te gaan tot besluitvorming over een voorontwerp gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan.

Voor de afbakeningsprocessen van de stedelijke gebieden is er op de begroting van 2003 400.000 euro voorzien.

Naast de afbakeningsprocessen voor de groot- en regionaalstedelijke gebieden is ook de visievorming over stedelijke netwerken van Vlaams en internationaal niveau van belang. Een algemene studie over ruimtelijke netwerking op Vlaams en internationaal niveau is lopend. Voor de uitwerking van stedelijke netwerken is er op de begroting van 2003 200.000 euro voorzien.

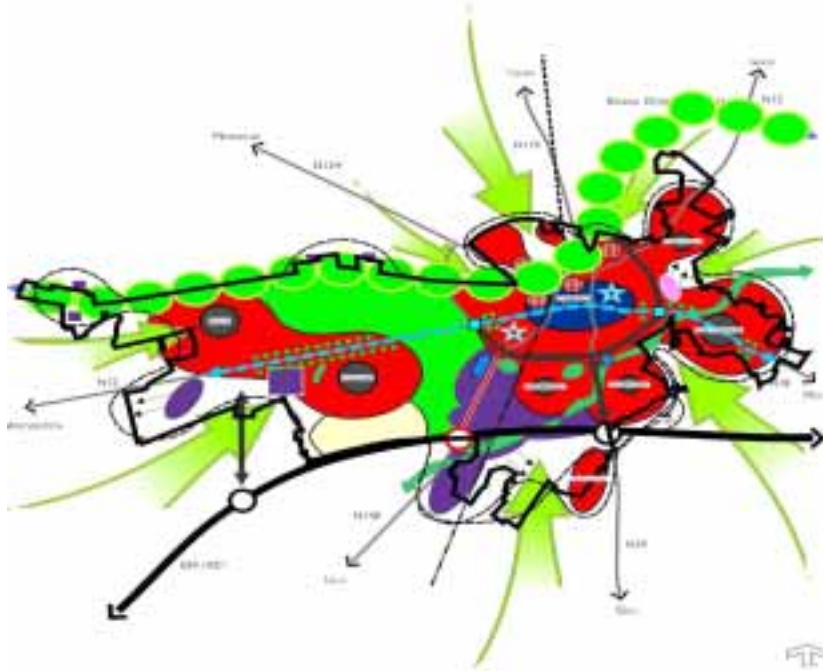

Fig. 2: Hypothese gewenste ruimtelijke structuur
regionaalstedelijk gebied Turnhout (bron: AROHM)

2.1.2. *Visievorming over het economisch netwerk van het Albertkanaal*

Het uitwerken van de visie over het economische netwerk van het Albertkanaal is reeds in 2002 gestart. Het proces wordt dan ook begeleid door een stuurgroep met deelnemers vanuit diverse geledingen van de maatschappij en belangrijke stake-holders omwille van de gewichtige potenties voor economie, rekening houdend met de multimodale ontsluiting en door omvangrijke natuurgebieden die het gebied doorkruisen.

In het Zomerakkoord is beslist binnen dit proces te zoeken naar ruimte voor bedrijventerreinen. Hier wordt verder in deze Beleidsbrief dieper op ingegaan (zie verder 2.2.1).

2.1.3. *Afbakening van de Grote Eenheden Natuur en Grote Eenheden Natuur in Ontwikkeling, natuurverwevingsgebied en agrarisch gebied*

Het administratie-overschrijdend project inzake de afbakeningsprocessen van Grote Eenheden Natuur en Grote Eenheden Natuur in Ontwikkeling, natuurverwevingsgebied en agrarisch gebied gaat reeds in 2002 van start. Vlaanderen wordt opgedeeld in 15 buitengebied-regio's (3 per provincie).

Naar aanleiding van het Zomerakkoord wordt de administratie ruimtelijke ordening onder andere hiervoor versterkt met extra personeelsleden. Op de begroting van 2003 is 200.000 euro voorzien voor onderzoek en studie.

2.2. Versneld opmaken van uitvoeringsplannen voor bestemmingswijzigingen waarover consensus bestaat

De dringende behoefte aan bijkomende bedrijventerreinen en het bestaan van consensusgebieden van de natuurlijke structuur is in het Zomerakkoord de basis geweest voor het formuleren van het principe dat gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen moeten kunnen opgemaakt worden voorafgaand aan het afronden van het gehele planningsproces. Vaak is het immers mogelijk reeds beslissingen over deelaspecten te nemen waarover consensus bestaat, zonder dat alle discussiepunten binnen het proces zijn uitgeklaard. Deze werkwijze wordt ook voor andere aspecten gehanteerd.

2.2.1. Deelprocessen voor bedrijventerreinen in het economisch netwerk van het Albertkanaal, in de stedelijke gebieden en de economische knooppunten (Actieplan Bedrijventerreinen)

Afhankelijk van de economische onderbouwde noden op terrein zullen deelprocessen voor de opmaak van gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen opgestart worden om versneld, maar gefaseerd uitvoering te geven aan de afbakening van prioritaire bedrijventerreinen. Alles zal in het werk gesteld worden om de in het RSV voorziene 7000 ha nieuwe bedrijventerreinen te realiseren tegen 2007.

Het Actieplan Bedrijventerreinen wil zich in de eerste plaats toespitsen op de ongeveer 60% van de 7.000 ha nieuwe bedrijventerreinen die door de Vlaamse overheid bewaakt moeten worden (40% door provincies en gemeenten).

Abstractie makend van de reeds via Bijzonder Plan van Aanleg (ca. 900 ha) of gewestplanwijziging (ca. 1.600 ha) doorgevoerde bestemmingswijzigingen m.b.t. supplementaire bedrijventerreinen is betreffende taakstelling, gelet op het subsidiariteitsbeginsel, drieledig opsplitsbaar:

- het *Vlaams gewest* is er het voorstel om ca. 4200 ha supplementaire bedrijventerreinen te creëren via het afbakenen van de groot- en regionaalstedelijke gebieden evenals via het afbakeningsplan Economisch Netwerk Albertkanaal;
- de *Vlaamse provincies* dienen ca. 1400 ha te creëren via het afbakenen van de kleinstedelijke gebieden en de economische knooppunten;
- de *Vlaamse gemeenten* dienen eveneens ca. 1400 ha te creëren via het afbakenen van lokale bedrijventerreinen.

Voor wat betreft het Actieplan Bedrijventerreinen vanuit de Vlaamse overheid werd reeds een kleine 200 ha supplementaire bedrijvenruimte afgebakend via het afbakeningsplan regionaalstedelijk gebied Aalst. De in opmaak zijnde RUP's met betrekking tot de stedelijke gebieden Turnhout (225 ha) en Kortrijk (222 ha) evenals de in opmaak zijnde RUP's inzake bepaalde historisch gegroeide bedrijven zullen op korte termijn resulteren in de effectieve creatie van ca. 650 ha supplementaire bedrijvenruimte (eerste fase).

In het voorjaar van 2003 zal tevens de opmaak van de RUP's worden opgestart met betrekking tot de stedelijke gebieden Gent (ca. 218 ha) en Mechelen (ca. 80 ha) waardoor medio 2003 de procedures voor bestemmingswijzigingen zullen lopen voor ca. 1000 ha extra bedrijvenruimte. Noteer dat deze eerste en tweede fase bijkomende bedrijventerreinen gesitueerd zijn in regio's waar vandaag door het Strategisch Plan Ruimtelijke Economie een structureel tekort aan ruimte voor bedrijven wordt vastgesteld.

Volledigheidshalve kan verduidelijkt worden dat in het najaar van 2003 de opmaak van de RUP's m.b.t. het Economisch Netwerk Albertkanaal zal worden opgestart; in 2004 zal dit het geval zijn voor wat betreft de afbakeningsRUP's voor de stedelijke gebieden Antwerpen, Brugge, Roeselare, Oostende, Sint-Niklaas en Hasselt-Genk. In deze gebieden wordt gezocht naar een gezamenlijk aanbod inzake supplementaire bedrijvenruimte van ca. 2.000 ha.

De exacte verdeling van betreffend aanbod (ca. 2.000 ha.) over voormelde gebieden wordt momenteel onderzocht binnen de respectievelijke overlegprocessen. Het is echter nu reeds duidelijk dat belangrijke potenties ter zake voorhanden zullen zijn in het economisch netwerk Albertkanaal.

Voor bedrijventerreinen waarvoor een dringende noodzaak bestaat binnen de afbakening van de stedelijke gebieden en in de economische knooppunten, kunnen deelprocessen opgestart worden vooraleer de resultaten van de afbakening bekend zijn ('consensusgebieden'). Zo werd in 2002 bijvoorbeeld de procedure opgestart voor de uitbreiding van het bedrijf Stora Enzo in de zeehaven van Gent, een voorafname op de afbakening van de zeehaven en voor de ontwikkeling van een deel van de stationsomgeving van het centraal station in Antwerpen. Tevens zijn drie gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen voorlopig vastgesteld voor historisch gegroeide bedrijven. Een zestal worden concreet voorbereid. Op basis van efficiënte informatieoverdracht kunnen de inspanningen terzake worden uitgebouwd

Complementair aan het voorzien van bijkomende bedrijventerrein, worden de knelpunten inzake de ontwikkeling van op de gewestplannen reeds voorziene bedrijvenzones verder aangepakt.

Tevens worden de mogelijkheden voor het saneren en opnieuw ontwikkelen van brownfields verder ondersteund door een gepast financieringsmechanisme te voorzien. De uitvoeringsgerichte studie om dit te implementeren werd in de eerste helft van oktober opgestart.

Een andere recente studie toont aan dat jaarlijks gemiddeld 900 ha bedrijfspanden (in een geëigende gewestplanbestemming) zijn opgenomen in de inventaris voor leegstaande en/of verwaarloosde bedrijfsruimten. Naar schatting kan hiervan 280 ha opnieuw worden ontwikkeld met een hoofdzakelijke economische nabestemming.

Aanvullend aan het voorzien van bijkomende bedrijventerreinen in gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen zal sneller aandacht dienen uit te gaan naar de ontwikkelingsaspecten van terreinen. Naast de ontwikkelingswijze, de economische haalbaarheid, het beheer enz., zijn tevens de (multimodale)

ontsluiting en de optimale benutting in het kader van een zorgvuldig ruimtegebruik aan de orde.

Een transparante monitoring van het aanbodbeleid op Vlaams niveau wordt uitgebouwd, gekoppeld aan de ruimteboekhouding. Dit zal toelaten enerzijds het aanbodbeleid te bewaken en anderzijds voorstellen aan te reiken in functie van de evaluatie van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen. Onder meer de gerealiseerde spreiding over economische knooppunten en hoge gebiedstaakstellingen zijn hierin onderwerpen. Tevens is een grondig onderzoek naar de ruimtebehoefte van bedrijven aan de orde, in het licht van de steeds evoluerende economische ruimte, waarin onder meer de tertiaïsering en een veranderend ruimtegebruik centraal staan.

Naast dit actieplan wordt het aanbodbeleid tevens geïmplementeerd door provincies en gemeenten. Het uitvoeringsprogramma van de provincie Antwerpen bijvoorbeeld loopt volop en boekt eerste resultaten (bijvoorbeeld het provinciaal ruimtelijk uitvoeringsplan voor het economisch knooppunt Arendonk, de afbakening van het kleinstedelijk gebied Mol enz.). Ook in de provincie West-Vlaanderen wordt volop gewerkt aan onder andere paarse RUP's.

2.2.2. RUP's consensusgebied VEN

Voor gebieden waarvoor een grote mate van consensus bestaat dat ze moeten behoren tot het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN) en die niet in een VEN-waardige bestemming liggen, is in 2002 werk gemaakt van ontwerpen van gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen. Het gaat om 100 gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen en ca 8000 ha. Conform het Zomerakkoord wordt over deze gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen het openbaar onderzoek in 2003 gehouden. Volgens de normale procedure kunnen zij tegen het einde van de legislatuur definitief vastgesteld worden. Na de RUP's VEN 1ste fase zal overgegaan worden tot de bepaling van de RUP's Ven 2de fase.

2.3. Gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen geïnitieerd vanuit andere beleidsdomeinen en processen

Strategische planningsprocessen voor de zeehavens en de opmaak van streefbeelden voor infrastructuur zijn in essentie planningsprocessen die aangestuurd worden vanuit andere initiatiefnemers dan ruimtelijke ordening. Zij verlopen elk op een eigen tempo (zie ook 3.2/3.3).

Door de schorsing van de gewestplanwijziging voor de linkeroever van de haven van Antwerpen is een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan noodzakelijk om het beleid dat de Vlaamse regering voor ogen heeft te kunnen realiseren. Het voorwerp van het ruimtelijk uitvoeringsplan is de aanleg van specifieke haveninfrastructuur en de inrichting van de zeehaven in samenhang met de omgeving. In 2002 wordt de procedure hiervoor gestart met een plenaire vergadering. In 2003 wordt de procedure hiervoor verder gezet.

Voor de ontsluiting van de zeehaven van Antwerpen is de tweede spoorontsluiting ook van essentieel belang. Over het gewestelijk ruimtelijk

uitvoeringsplan werd reeds een eerste plenaire vergadering georganiseerd, waarin opmerkingen gemaakt werden over de mogelijke milieu-effecten. Er is gewacht op specifieke resultaten van het milieu-effectenrapport om het voorontwerp hiermee te kunnen afstemmen. Een tweede plenaire vergadering is nog in 2002 gepland. In 2003 loopt de goedkeuringsprocedure van het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan verder.

Het RSV voorziet een tweetal mogelijke verbindingen voor het vervoer over het water tussen de zeehaven van Antwerpen en het Ruhrgebied. De eerste optie betreft de realisatie van het zogenaamde Duwvaartkanaal, de tweede optie betreft verbreding en modernisering van het Albertkanaal, dat in het RSV ook is geselecteerd als een economisch netwerk van Vlaams niveau. De Vlaamse regering besliste tot de schrapping van de reservatiezone van het duwvaarkanaal Ranst (Oelegem) – Antwerpen (Zandvliet). Er wordt aldus gekozen voor de moderniseringswerken aan het Albertkanaal op het vak Antwerpen-Wijnegem. Er wordt onderzocht of een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan hiervoor noodzakelijk is.

In juli 2002 is er binnen de Vlaamse regering consensus gegroeid over de multimodale ontsluiting van de internationale luchthaven van Zaventem. Het voorafgaand onderzoek en het milieu-effectenrapport zal de basis vormen voor de opmaak van het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan. De timing voor de opmaak van het ruimtelijk uitvoeringsplan hangt in grote mate af van de opmaak van het milieu-effectenrapport. Vanuit het beleidsdomein ruimtelijke ordening zullen voorbereidende initiatieven genomen worden.

De nodige initiatieven zullen worden genomen, in navolging van het principiële akkoord tussen de federale regering – Vlaamse regering – regering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest inzake de problematiek omtrent het wonen in de omgeving van de luchthaven, rekening houdend met de knelpunten van de geluidsoverlast.

2.4. Aanpakken van strategische projecten op Vlaams niveau

In de begroting 2003 werd, net zoals in 2002 een budget opgenomen voor de financiering van toepassingsgerichte projecten in uitvoering van de afgeronde afbakeningsprocessen, teneinde uitvoering te geven aan de engagementen die op Vlaams niveau werden aangegaan. Hiervoor is een budget van 200.000 euro voorzien.

In 2002 heeft het Vlaams gewest geparticipeerd in het uitwerken van een visie voor de Arsenaalsite in Mechelen, rond de kantoorontwikkeling in Mechelen Noord en het stadslandschapspark Gent-De Pinte. Voor 2003 staat er een project voor een gemengde stedelijke ontwikkeling van Oostoever in het regionaalstedelijk gebied Oostende in de steigers. Verdere projecten kunnen geselecteerd worden binnen de lopende afbakeningsprocessen.

2.5. Het op een planmatige en procesmatige manier oplossen van knelpunten en dringende ruimtelijke behoeften op Vlaams niveau

De administratie ruimtelijke ordening heeft de opdracht zoveel als mogelijk in te spelen op dringende problemen. Vanuit het ruimtelijk beleid is een gebiedsgerichte aanpak een geschikte methodiek om hiermee om te gaan.

Het jaar 2002 is het jaar waarin in samenwerking met het Vlaams parlement een oplossing is uitgewerkt voor de zonevreemde bedrijven. Op 19 juli 2002 heeft de Vlaamse Regering een aanpassing aan het decreet ruimtelijke ordening bekrachtigd, waarin een nieuwe regelgeving is uitgewerkt voor zonevreemde gebouwen. Op deze manier wordt een hogere graad van rechtszekerheid geboden.

Het planologisch attest wordt inhoudelijk en vormelijk volledig gewijzigd. Het oorspronkelijk informatief document, wordt nu een volledig dossier (inclusief openbaar onderzoek), opgemaakt door een bedrijf, waarin een belangrijke voorafname gebeurt van de ruimtelijke afweging en het op te maken ruimtelijk plan. Bij de afgifte van een positief planologisch attest is het mogelijk dat een bedrijf versneld stedenbouwkundige vergunningen kan bekomen. Het toepassingsveld van het planologisch attest werd uitgebreid, zodat meer bedrijven (landbouw- en tuinbouwbedrijven, milieuvergunningplichtige bedrijven en bedrijven met een jaaromzet van meer dan 250.000 euro) in aanmerking komen. Vanuit het subsidiariteit kan binnen de nieuwe regeling door elk van de drie planningsniveau's een planologisch attest worden afgeleverd.

Voor historisch gegroeide regionale bedrijven van Vlaams belang werden de procedures voor de eerste gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen opgestart.

De Vlaamse regering hecht veel belang aan hernieuwbare energie conform de geldende internationale afspraken. Het voorzien van windtubines moet passen binnen het Vlaams ruimtelijk beleid. In de interdepartementale windwerkgroep, waarin een vaste vertegenwoordiging is van de administratie ruimtelijke ordening wordt maandelijks vergaderd over meerdere dossiers. In dit kader werd ook overleg gepleegd met de luchtvaartoverheden in functie van rapportering van hun criteria aangaande windturbines. In 2002 zijn de eerste procedures gestart voor ruimtelijke uitvoeringsplannen voor windturbines (bijvoorbeeld voor Gistel).

In opvolging van de voorlopige vaststelling in 2001 werden de ruimtelijke uitvoeringsplannen voor de terreinen voor openluchtrecreatieve verblijven binnen de decretaal voorziene termijn, met name juni 2002, goedgekeurd.

In het Zomerakkoord wordt uitdrukkelijk verwezen naar de aanpassing van de omzendbrief RO97/03 over het aansnijden van woonuitbreidingsgebieden (WUG) en de opmaak van de gemeentelijke woningbehoeftestudie.

De woningbehoeftestudie op basis van een gesloten bevolkingsprognose ter vrijwaring van het buitengebied en de 60-40 verdeling van bijkomende

woningen tussen stedelijk gebied en buitengebied blijft behouden. Ook het 'a priori' op de markt brengen van de onbebouwde percelen binnen de woongebieden blijft als basisdoelstelling behouden.

In functie van deze doelstellingen kunnen woonuitbreidingsgebieden, als tijdelijke maatregel in functie van lopende afbakeningsprocessen en met de bewaking van de 60-40 verhouding, binnen de grootstedelijke, regionaalstedelijke en kleinstedelijke gebieden en binnen de woonkernen (zonder woningbehoeftestudie) gefaseerd worden aangesneden, mits ze voldoen aan een aantal welomlijnde criteria:

- Ze sluiten aan bij de woonkernen en zijn inbreidingsgericht;
- Ze kaderen in het algemeen mobiliteitsbeleid;
- Ze zijn gemakkelijk en goed ontsluitbaar;
- Er is geen interferentie met andere regelgeving (vb overstromingsgebied);
- Ze geven geen aanleiding tot lintbebouwing;
- Ze worden effectief gerealiseerd met de vereiste minimale woningdichtheden;
- Enkel in de gemeenten die ontradend optreden tegen speculatieve praktijken ;
- Er zijn maatregelen die de gemeentebesturen toelaat kavels op de markt te brengen die aan niet-marktconforme prijzen ter beschikking gesteld worden voor een te bepalen sociale doelgroep die marktconform niet aan de bak komt door voorwaarden op te leggen aan de eigenaars.

De huidige woningbehoeftestudies worden aangewend als basismateriaal om de noden te onderkennen, maar er wordt afgestapt van de gesloten woningbehoeftestudie per gemeente en eerder gewerkt met een woningbehoeftestudie per bestuurlijk arrondissement.

In sommige grensstreken en aan de kust zal voor de buitengebieden rekening worden gehouden met de specifieke dynamiek, zoals de grensimmigratie en de pensioenmigratie, door welomlijnde grendels in te bouwen.

Conform het Regeerakkoord kunnen bepaalde , niet centraal gelegen WUG (en zelfs in beperkte mate woongebieden) omgeruild worden tegen meer centraal gelegen gebieden op voorwaarde dat de totale oppervlakte aan woongebied niet toeneemt. Deze operaties dienen voorzien te worden in het gemeentelijk structuurplan.

De nodige maatregelen worden genomen opdat de gronden betaalbaar blijven en/of worden voor de gemiddelde bouwheer ..

Er werd op 27 juni 2002 een 'Beleidsplan Problematiek Weekendverblijven' ingediend bij het Vlaams Parlement. Dit document bevat naast een stand van zaken in verband met de planningsinitiatieven bij de geselecteerde knelpuntgemeenten een uitgewerkt voorstel van planningsgerichte aanpak.

Deze aanpak is slechts relevant voor clusters van weekendverblijven, waarbij individuele weekendverblijven worden uitgesloten, en richt zich op de drie beleidsniveaus. Naast een afweging ten aanzien van de gebieden die op Vlaams niveau structurerend zijn, wordt door de Vlaamse Overheid een nieuw verordenend kader opgesteld over weekendverblijven. Ook werd een algemeen stappenplan voor de verdere opvolging van de problematiek uitgewerkt. Op provinciaal en gemeentelijk niveau zal op basis van goedgekeurde ruimtelijke structuurplannen een specifieke visie-ontwikkeling gebeuren die voor iedere cluster aangeeft welke de gewenste ruimtelijke ontwikkeling voor de toekomst zal zijn. Op basis hiervan zullen op provinciaal niveau ruimtelijke uitvoeringsplannen opgemaakt worden die een oplossing voor de lokale problematiek kunnen bieden. Tegelijkertijd werd met de planningsgerichte aanpak een voorstel van aanpak inzake handhaving uitgewerkt.

Het beleidsplan ligt momenteel ter bespreking voor.

Via gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen, gericht op het behalen van zichtbare resultaten, zullen de beoogde beleidsdoelstellingen zo accuraat mogelijk stapsgewijs op het terrein worden geconcretiseerd.

Op 19 juli 2002 heeft de Vlaamse regering haar goedkeuring gehecht aan het afwegingskader over "de inplanting van permanente omlopen met trainingsfaciliteiten voor gemotoriseerde sporten". Inhoudelijk is beslist dat een multifunctionele invulling van de terreinen als uitgangspunt moet gesteld worden en dat luidruchtige en andere verenigbare sporten op deze locaties ingeplant kunnen worden. Zoals voor de openluchtrecreatieve verblijven wordt er ook van uitgegaan dat hiervoor provinciale ruimtelijke uitvoeringsplannen kunnen opgemaakt worden binnen het gegeven kader.

2.6. Het opmaken van gewestelijk ruimtelijke uitvoeringsplannen

Voor de technische en administratieve ondersteuning bij de opmaak van deze gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen werd een kaderovereenkomst afgesloten, zodat de administratie op een vlotte manier een deel van het administratieve en technische werk kan uitbesteden. Er is gekozen voor een testproject van één jaar dat in 2003 zal geëvalueerd worden. Ik hoop dat deze evaluatie positief zal zijn, zodat het project verder gezet kan worden waarbij het personeel van de administratie zo efficiënt mogelijk kan werken rond de uitvoering van het ruimtelijk structuurplan Vlaanderen. Op de begroting van 2003 is hiervoor 600.000 euro voorzien.

3. Het opvolgen van de planningsprocessen in andere beleidsdomeinen

Om de doorwerking te verzekeren van de opties van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen worden ook planningsprocessen in de andere beleidsdomeinen opgevolgd. De belangrijkste processen worden hieronder opgenomen.

3.1. Het economisch beleid

Het Strategisch Plan Ruimtelijke Economie (SPRE) heeft steeds als bedoeling gehad een input vanuit het economisch beleid te geven aan het ruimtelijk beleid. Het opvolgen en begeleiden van het SPRE is dan ook nog steeds een belangrijke taak vanuit het ruimtelijk beleid.

Naast het aansnijden van nieuwe terreinen is het vanuit het standpunt van een duurzame ontwikkeling en het zuinig ruimtegebruik tevens wenselijk bestaande, bestemde maar nog niet bouwrijp gemaakte bedrijventerreinen, indien dit ruimtelijk aanvaardbaar is, zo snel mogelijk op de markt te brengen.

Uit een pragmatische studie van de gewestelijke ontwikkelingsmaatschappijen en de afdeling ruimtelijke planning ('urgentieproject knelpuntterreinen') blijkt dat van de 62 bestemde, maar nog niet bouwrijp gemaakte bedrijventerreinen in Vlaanderen er 14 snel in ontwikkeling kunnen worden gebracht. Voor nog eens 17 terreinen wordt een ontwikkelingsstappenplan uitgetekend. Op deze manier kan er meer dan 1000 ha bedrijventerrein op korte termijn terug in omloop gebracht worden. In functie van bijkomende initiatieven (vb. uitgebreide saneringswerkzaamheden in het kader van onder andere het Amortisatiefonds) kan nogmaals een 600 ha op de markt komen.

De verspreiding van de terreinen over de vijf Vlaams provincies en de betrokken oppervlakte worden weergegeven in onderstaande tabel (eerste analyse):

	Aantal	% (ha)
Antwerpen	14	10,7
Limburg	16	48,9
Oost-Vlaanderen	21	29,9
Vlaams-Brabant	4	4,5
West-Vlaanderen	7	6,0
Totaal	62	100,0

Tabel 2 : Overzicht van de knelpuntterreinen in Vlaanderen (bron: SPRE/AROHEM)

Indien we dit overzicht relateren naar het (terug) vermarkten van deze terreinen, bekomen we het volgende overzicht:

Provincie	Bouwrijp te maken op korte termijn (ha)	Bouwrijp te maken op middenlange termijn (ha)	Reserve-terrein (na 2007) (ha)	Beleidsbeslissing nodig (ha)	Bij voorkeur te schrappen
West-Vlaanderen	118	-	-	-	-
Oost-Vlaanderen	242	281	-	108	143
Vlaams-Brabant	24	-	-	77	-
Antwerpen	44	162	-	23	7
Limburg	605	165	322	289	-
Totaal	1033	608	322	497	150

Tabel 3: Het bouwrijp maken van de Vlaamse knelpuntenreinen (bron : SPRE / AROHM)

Ook het herontwikkelen van vervuilde en/of verloederde bedrijventerreinen, zgn. brownfields vormt een belangrijke beleidsuitdaging. In 2002 is er consensus bereikt over nieuwe instrumenten om particulieren en bedrijven die geconfronteerd worden met bodemverontreiniging en hiervoor niet aansprakelijk zijn financieel te ondersteunen. Vaak houdt de financiële kost van bodemsanering het opnieuw invullen van goed gelegen bedrijvensites tegen. Vanuit de principes van het zuinig ruimtegebruik is het van belang dat hiervan werk gemaakt wordt binnen de ruimtelijke ordening. Eind 2002 wordt er een pragmatische opdracht gegund bestaande uit drie delen, nl. het opstellen van een ontwerp van decreet tot oprichting van een financieringsmechanisme met betrekking tot "brownfields" (juridische dienstverlening), een locatieanalyse van 8 brownfields in functie van het op te richten financieringsmechanisme en finaal het uitvoeren van een haalbaarheidsstudie omtrent het opzetten van een verzekeringsfonds als instrument bij de ontwikkeling van "brownfields".

Midden 2003 worden de resultaten hiervan verwacht.

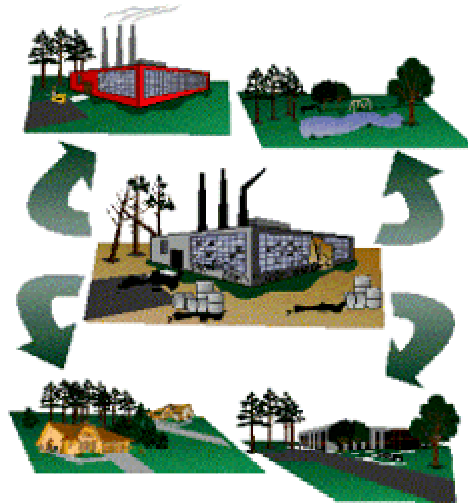

Fig 3: Het revitaliseren van brownfields

Naast dit onderzoek wordt er ook werk gemaakt van bestrijding van voorkoming van leegstaande en/of verwaarloosde bedrijfsruimten (zie verder 7.2).

De relatie tussen het ruimtelijk beleid en het economisch beleid is van cruciaal belang. Dit vertaalde zich in de begroting (125.000 euro ingeschreven voor ruimtelijk-economische studies, waarvan 70.000 euro voor het uitwerken van een decreet inzake de sanering van brownfieldsites met een hoofdzakelijke economische nabestemming). Daarnaast worden er vanuit het beleidsdomein economie heel wat initiatieven terzake genomen.

Naast het kwantitatief aspect van het voorhanden zijn van voldoende ruimte om te ondernemen, moet er naar de toe zondermeer aandacht besteed worden aan de kwalitatieve invulling van de terreinen.

De tijd van de amorfe schoendozen ligt achter ons: ook op bedrijventerreinen moeten hoogwaardige constructies gerealiseerd kunnen worden. Architecturale kwaliteit, het gebruik van duurzame materialen, het gemeenschappelijk beheren van het terrein (veiligheid, parkeerfaciliteiten, groeninfrastructuur,...), multimodaal vervoer,... dienen meer aandacht te krijgen.

Ook het zorgvuldig ruimtegebruik moet in dit kader bovenaan de agenda geplaatst worden. Men kan zich afvragen indien niet meer in de hoogte in plaats van in de diepte gebouwd moet worden, als het nog steeds noodzakelijk is brede bouwvrije stroken en bufferzones te voorzien tussen twee of meerdere clusters van bedrijven, is het onderscheid tussen regionale en lokale bedrijventerreinen nog van deze tijd, alsmede de planologische definitie van bedrijventerreinen an sich.

3.2. De oppervlakedelfstoffenplannen

Zoals omschreven in het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen worden door AROHM en de afdeling Natuurlijke Rijkdommen en Energie van de Administratie Economie oppervlakedelfstoffenplannen opgesteld. Tot nog toe werden dergelijke plannen opgemaakt voor de dakplannenklei in het Kortrijkse,

de klei in de Kempen en de leem in Limburg. Voor (vul- en bouw-) zand en voor leperse klei zijn deze plannen in opmaak.

Het oppervlakedelfstoffenplan voor de dakpannenklei in het Kortrijkse werd vertaald in een laatste herziening van het gewestplan Kortrijk. Momenteel worden met een externe opdracht de twee andere oppervlakedelfstoffenplannen omgezet in gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen. Op een gelijkaardige manier zullen, voor de andere zones, deze oppervlakedelfstoffenplannen vertaald kunnen worden in gewestelijk ruimtelijke uitvoeringsplannen.

3.3. De strategische plannen voor de zeehavens

In het Regeerakkoord is bepaald dat voor elk zeehavengebied een strategisch plan wordt opgemaakt. De strategische planning voor de diverse zeehavens gebeurt op initiatief van de minister bevoegd voor mobiliteit en openbare werken. Deze processen worden uiteraard opgevolgd door de administratie ruimtelijke ordening.

Fig. 4: Strategische plannen voor de zeehavens (bron:AROHM)

Voor de zeehaven van Gent is reeds heel wat strategische visievorming uitgewerkt in het ROM-project Gentse kanaalzone. Het ruimtelijk uitvoeringsplan voor de afbakening van de zeehaven van Gent wordt voorbereid.

Ook het Strategisch Plan voor de linkerschelde-oever van de haven van Antwerpen (de Waaslandhaven) is reeds ver gevorderd. De gerechtelijke uitspraken hieromtrent vereisen de opmaak van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan ter vervanging van de geschorste gewestplanwijziging. In 2001 zijn de processen gestart voor de opmaak van strategische plannen voor Zeebrugge en Antwerpen rechteroever. In de loop van 2003 komen zij in een eindfase.

Het strategisch plan voor de zeehaven van Oostende zal in 2003 in een beginfase zijn. De afstemming met de afbakening van het regionaalstedelijk gebied Oostende en de visie op de regionale luchthaven van Oostende is hierbij in ieder geval een aandachtspunt.

Binnen het strategisch planningsproces is aandacht nodig voor de afbakening die in ieder geval in een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan wordt opgenomen. Hiervoor werd een budget van 185.000 euro gereserveerd voor 2003.

In het kader van de opmaak van het strategisch plan voor de haven van Brugge-Zeebrugge heeft de stuurgroep een ontwerp van streefbeeld aangenomen. Na verder onderzoek en finalisering van het streefbeeld kan in de loop van 2003 het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan voor de afbakening van de zeehaven van Brugge-Zeebrugge worden voorbereid.

3.4. Het mobiliteitsbeleid

In 2002 is het mobiliteitsplan Vlaanderen goedgekeurd. De afstemming tussen het mobiliteitsbeleid en het ruimtelijk beleid situeert zich in 2003 wellicht vooral op het niveau van de projecten en begeleiding van gemeentelijke planningsprocessen.

Er wordt actief geparticipeerd bij de opmaak van streefbeelden voor lijninfrastructuren. Zowel voor wegeninfrastructuur, als voor spoorweg- en waterweginfrastructuur werden en worden streefbeelden opgemaakt die een beleidsmatig kader bieden voor de latere concrete uitvoering ervan. De link met het ruimtelijk beleid krijgt hierbij belangrijke aandacht. De prioriteitsbepaling voor het deelnemen aan de opmaak van streefbeelden gebeurt via de toepassing van het subsidiariteitsprincipe. Momenteel wordt prioriteit gegeven aan projecten die samenhangen met de strategische planningsprocessen van de zeehavens en met de afbakeningsprocessen van de regionale en grootstedelijke gebieden.

De afbakening van het grootstedelijk gebied Antwerpen wordt op korte termijn opgestart. Een goede relatie met het masterplan voor mobiliteit is dan ook onontbeerlijk.

3.5. Integraal waterbeheer

In 2002 is het voorontwerp van decreet integraal waterbeleid door de Vlaamse regering voorbereid. Volgens het Zomerakkoord is het van belang dat er een sterke band gecreëerd wordt tussen integraal waterbeleid en ruimtelijke ordening.

Per watersysteem, of per hydrologische deeltiteit, wordt gekomen tot werkbare en resultaatgerichte structuren voor de afstemming van waterbeleid tussen besturen (horizontaal en verticaal), met inspraak van sectoren en doelgroepen, en voor beleidsuitvoering.

Waterbeheersplannen kunnen argumentatie leveren voor het wijzigen van ruimtelijke structuurplannen of ruimtelijke uitvoeringsplannen. Het gevolg is dat deze in herziening gesteld kunnen worden en verder volgens de besluitvormingsprocedures van de ruimtelijke ordening verder worden behandeld.

Bij gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen die vandaag reeds voor beslissing worden voorgelegd, wordt getracht tot afspraken te komen met de verantwoordelijken voor het waterbeleid. Het is aangewezen dat de uitwerking per watersysteem zal toelaten om op relatief snelle wijze specifieke oplossingen voor te stellen in de prioritaire gebieden van het beleid inzake ruimtelijk ordening.

3.6. Erfgoedlandschappen

Via het decreet erfgoedlandschappen wordt de integratie van de landschapszorg in de ruimtelijke ordening beoogd. In 2002 is het voorontwerp van decreet door de Vlaamse regering voorbereid. De integratie betekent dat de landschapskenmerken en landschapskwaliteiten van het betrokken landschap worden meegenomen als element in het afwegingskader van ruimtelijke uitvoeringsplannen op de diverse bestuurlijke niveaus.

Ook nu reeds kunnen de verantwoordelijken voor monumenten en landschappen een inbreng doen in de planningsprocessen op Vlaams niveau. Uiteraard is landschap niet het enige afwegingselement dat wordt meegenomen.

4. Goede relaties opbouwen met partners op federaal en Europees niveau

4.1. Transnationale en grensoverschrijdende planningsinitiatieven

Binnen het uitgebreide aanbod aan internationale initiatieven op het vlak van de ruimtelijke ordening, wordt selectief ingezet op een aantal initiatieven die een meerwaarde bieden voor het Vlaams ruimtelijk beleid. De aandacht wordt hierbij geconcentreerd rond de thema's Vlaamse Ruit als stedelijk netwerk van internationaal niveau, grensoverschrijdende stedelijke netwerken en poorten en economische concentratiezones van internationaal niveau, grensoverschrijdende grote aaneengesloten gebieden van het buitengebied, lijninfrastructuur en water. De opvolging gebeurt structureel zoals in de beleidsbrief van 2002 werd aangehaald.

Op het programma van ruimtelijke ordening bestaat een specifieke basisallocatie voor deelname aan dergelijke internationale initiatieven inzake ruimtelijke ordening. Het dient echter duidelijk te gaan over pragmatische studies of uitvoeringsgerichte projecten. Op de begroting 2003 is een vastleggingsbedrag voorgesteld van 285.000 euro. In 2003 wordt een bijdrage geleverd aan het Belgisch Contactpunt ESPON (onderzoek op het vlak van ruimtelijke ontwikkelingen in de E.U.) en worden uitgaven voorzien voor

deelname aan het Interreg III B programma NWE en voor deelname aan individuele projecten.

Om bij de herziening van het RSV in 2007 de internationale dimensie van het Vlaams ruimtelijk beleid te kunnen meenemen zal een tijdelijk project worden opgezet. Vlaanderen zal daarvoor pro-actief participeren in het internationale forum. Deze deelname aan het internationale forum vraagt een specifieke competentie binnen de administratie.

4.2. Omzetten Europese regelgeving

Ter uitvoering van de Europese Richtlijn 92/43/EEG (Habitatrichtlijn) hechtte de Vlaamse regering op 4 mei 2001 haar goedkeuring aan het voorstel tot aanvulling van de 'Speciale Beschermingszones' in Vlaanderen. Deze beslissing is opgenomen in het Besluit van de Vlaamse regering van 24 mei 2002 tot vaststelling van de gebieden die in uitvoering van artikel 4, lid 1, van Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna aan de Europese Commissie zijn voorgesteld als speciale beschermingszones. Artikel 36ter van het decreet natuurbehoud, door de laatste wijziging bij decreet van 19 juli 2002, voert de verplichting in van de passende beoordeling (zoals vereist door de habitatrichtlijn) voor een plan wanneer het een betekenisvolle aantasting van de natuurlijke kenmerken van een speciale beschermingszone kan veroorzaken. In 2002 werd de eerste ervaring opgedaan met deze passende beoordeling voor gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen. De verantwoordelijke administraties worden betrokken bij de planningsprocessen oa. om mogelijke nood aan passende beoordeling en alternatievenonderzoek te signaleren. Op basis van ervaring hiermee heb ik gemerkt dat er nood is aan een betere administratie-overschrijdende coördinatie en samenwerking om aan de voorwaarden van goede besluitvorming tegemoet te komen.

Op 19 juli 2002 keurde de Vlaamse regering het ontwerp van decreet in verband met de milieu-effectrapportage en de veiligheidsrapportage goed. Dit ontwerp van decreet bevat de omzetting van Europese milieurichtlijnen: de gewijzigde richtlijn voor de milieueffectrapportage, de Seveso-richtlijn en de richtlijn voor de plan-MER die evenwel nog niet in werking is. Deze ontwerpregelgeving heeft een invloed op de reeds complexe plannings- en besluitvormingsprocessen inzake ruimtelijke ordening. Vanuit het ruimtelijk beleid is het van essentieel belang dat deze bijkomende effectbeoordelingen goed gecoördineerd kunnen verlopen zodat ze de uitvoering van het ruimtelijk structuurplan Vlaanderen niet vertragen maar veeleer een meerwaarde bieden. Daarvoor is er eveneens nood aan een zeer goede administratie-overschrijdende coördinatie en samenwerking om de planningsprocessen goed voor te bereiden van in een zo vroeg mogelijk stadium. In het Regeerakkoord en het Zomerakkoord is immers beslist van de uitvoering van het ruimtelijk structuurplan Vlaanderen een absolute prioriteit te maken.

5. Het invoeren van het nieuwe decreet ruimtelijke ordening op drie bestuursniveaus

5.1. Een geleidelijke vermindering van de rol van het Vlaamse gewest naar gemeenten toe

Een essentieel uitgangspunt van het decreet vormt het subsidiariteitsbeginsel naar provincies en steden/gemeenten toe.

In het decreet zelf zijn een aantal welomschreven taken voor de diverse niveaus voorzien. Om die overgang te stroomlijnen en - waar mogelijk - sneller te laten verlopen werd in 2002 een ingrijpende actie ondernomen. Het besluit van de Vlaamse regering van 5 mei 2000 tot bepaling van de werken en handelingen die vrijgesteld zijn van het advies van de gemachtigde ambtenaar werd ingrijpend gewijzigd. Thans beslist de gemeente zonder advies van de gemachtigde ambtenaar over alle aanvragen in woongebied in de ruime zin over gebouwen die kleiner zijn dan 1000 m³. Het is inderdaad duidelijk dat het Vlaams gewest een aantal taken - van lokaal of bovenlokaal ruimtelijk belang - kan overlaten aan de andere bestuursniveaus zodra die daartoe voldoende zijn voorbereid en geïnformeerd of uitgerust. Dit is steeds meer het geval door de verder vermelde acties (vooral het voorzien en opleiden van gemeentelijke ambtenaren - zie punt 5.5).

Volgende acties worden in 2003 (verder) voorzien:

- Evalueren en zo nodig bijsturen van de uitvoeringsbesluiten omtrent de vrijstelling van de stedenbouwkundige vergunning en van het advies van de gemachtigde ambtenaar;
- Momenteel moet de gemeente nog over sommige aanvragen het advies van de gemachtigde ambtenaar ("stedenbouw") inwinnen. Dit advies is bindend als het ongunstig is of voorwaarden zou opleggen. Vaak moest er in het verleden een tijd gewacht worden vooraleer dit advies werd overgemaakt. Het voorontwerp van decreet wil dit wijzigen. Wanneer de gemachtigde ambtenaar geen advies heeft uitgebracht binnen vijftig dagen nadat hij de adviesaanvraag van de gemeente heeft ontvangen, zal de gemeente aan de adviesvereiste mogen voorbijgaan en zelf een beslissing nemen. De gemachtigde ambtenaar zal deze termijn van vijftig dagen nog kunnen verlengen met maximaal vijftig dagen, mits hij de gemeente hiervan schriftelijk op de hoogte brengt voor het verstrijken ervan en dit motiveert. Als de termijn van 50 (of 100) dagen voorbij is, zonder advies, dan betekent dit dat de gemeente zelf mag beslissen (vergunnen of weigeren) zonder op het advies te moeten wachten.
- De voorwaarden waaraan gemeenten moeten voldoen om over te stappen naar het in het decreet voorziene nieuwe vergunningssysteem stipt opvolgen en de gemeenten daarin begeleiden, in eerste instantie door info-

- verstrekking over en begeleiding van de opmaak van de eerste vergunningsregisters (zie ook onder punt 5.3);
- Info-verstrekking en toelichtingen over recente wijzigingen aan de regelgeving, inzonderheid deze betreffende de zonevreemde woningen (inclusief de bijhorende uitvoeringsbesluiten en interpretatieve richtlijnen); eventueel ontwikkelen en verspreiden van nieuwsbrieven;
  - De opleiding van gemeentelijke en provinciale stedenbouwkundige ambtenaren intensief begeleiden (zie ook onder punt 5.5).

5.2. Een verdere begeleiding van de provincies in hun ruimtelijk beleid vanuit samenwerking en eigen verantwoordelijkheid

De provincies Antwerpen en West-Vlaanderen beschikken over een goedgekeurd provinciaal ruimtelijk structuurplan. Beide provincies kunnen vandaag een eigen ruimtelijk beleid voeren en hiervoor de nodige decretale instrumenten zoals provinciale ruimtelijke uitvoeringsplannen inzetten. Verwacht wordt dat het aantal initiatieven vanaf 2003 sterk zal stijgen en de gewestelijke taak voor begeleiding hiervan zal uitbreiden.

De begeleiding van de gemeentelijke ruimtelijke structuurplanning en goedkeuring van gemeentelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen is een taak geworden van deze twee provincies zodat het Vlaams gewest hiervan gedeeltelijk ontlast wordt.

De goedkeuringsprocedure van het provinciaal structuurplan Limburg kan, indien de provincie de normale termijnen volgt, nog dit jaar worden afgerond. Aldus zal deze provincie ook binnen afzienbare tijd een eigen provinciaal ruimtelijk beleid kunnen ontplooiën en zal de verantwoordelijkheid van het Vlaams gewest naar de begeleiding van de gemeenten afnemen.

Voor de twee overige provincies zal in 2003 de samenwerking en het overleg vooral gericht zijn naar de goedkeuring van hun provinciaal ruimtelijk structuurplan. De gemeenten van de provincies Oost-Vlaanderen en Vlaams-Brabant worden nog in hoofdzaak door het Vlaams gewest begeleid bij de opmaak van gemeentelijke ruimtelijke structuurplannen en gemeentelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen.

5.3. Opvolgen van de voorwaarden voor gemeentelijke autonomie inzake vergunnen

De bedoeling van de decreetgever is dat de gemeenten, zonder voorafgaand advies van het Vlaams gewest de vergunningverlening opnemen. Om zelfstandig vergunningen te mogen afhandelen volgens de procedure van het nieuwe decreet ruimtelijke ordening, moet een gemeente eerst aan een aantal voorwaarden voldoen (art 193 en 199).

Fig. 5: Stand van zaken opmaak vergunningeregisters (bron: AROHM)

In oktober 2002 zijn er 16 gemeenten die reeds beschikken over een goedgekeurd gemeentelijk structuurplan. Het gegeven van het aantal stedenbouwkundige ambtenaren (naar schatting 98) is mogelijk niet accuraat, vermits er geen decretale verplichting bestaat om de aanstelling te melden.

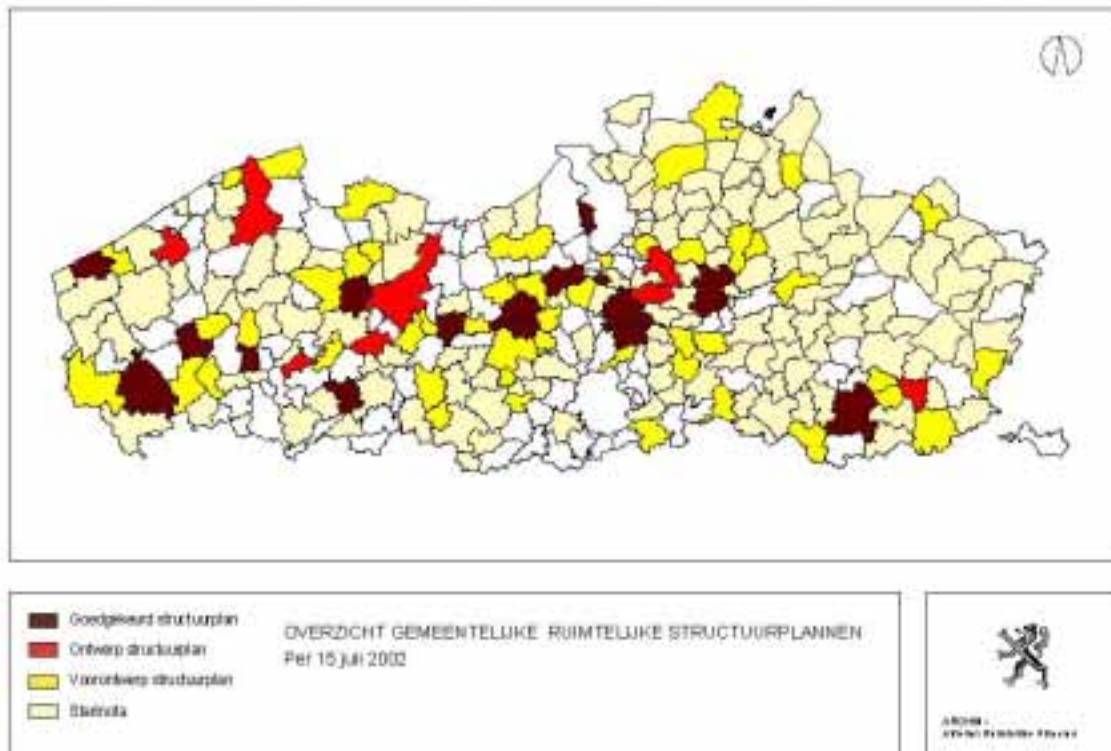

Fig. 6: Overzicht fasering gemeentelijke ruimtelijke structuurplannen (bron: AROHM)

Om de begeleiding van de gemeente te stroomlijnen en het uitbouwen van een zelfstandig vergunningeregister te bespoedigen, zijn specifieke acties ondernomen. Gemeenten worden intens opgevolgd in de realisatie van de voorwaarden via overleg, opleiding, logistieke ondersteuning en subsidiëring (zie 5.5).

In de loop van 2002 werden twee werkgroepen opgericht.

- een werkgroep inhoudelijke aspecten van het vergunningenregister (WIA)
- een werkgroep technische aspecten van het vergunningenregister (WTA)

Op die wijze werd een eenvormige benadering van terugkerende knelpunten mogelijk gemaakt.

De WIA hield ook een enquête bij de 308 Vlaamse gemeenten teneinde na te kijken hoe deze vorderen bij de opmaak van hun registers.

De acties situeren zich verder in de intensieve begeleiding door AROHM van het vergunningenregister betreffende de verkavelingen van vóór 22 december 1970, maar ook in functie van het volledige, in artikel 96 bedoelde vergunningenregister.

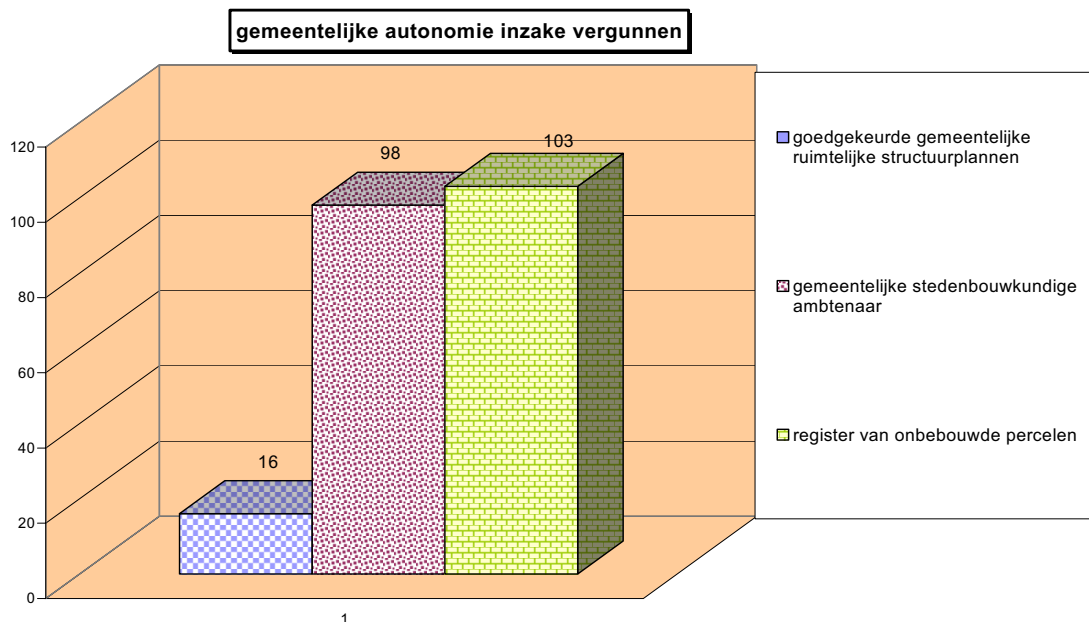

Fig 7: Gemeentelijke autonomie inzake vergunnen (bron: AROHM)

De eerste plannenregisters zijn druppelsgewijs binnengekomen vanaf eind februari 2001. Tot vandaag stuurden 112 gemeenten hun plannenregister in. De stand van zaken wordt systematisch bijgehouden en geactualiseerd om binnen de decretale termijnen te kunnen werken. Via maandelijks overleg met alle planologische ambtenaren wordt een uniforme werkwijze uitgeschreven en wordt gezocht naar oplossingen voor typeproblemen. Zo werd er afgesproken te werken aan een positief verslag door overleg en terugkoppeling met gemeenten die een ontwerp opstuurden. Verwacht wordt dat tegen eind oktober 2002 een eerste lichting plannenregisters kan conform worden verklaard. Inzake het register van onbebouwde percelen werden er reeds 103 gemeenten genoteerd.

5.4. Evaluatie van de opdrachten van planologisch en stedenbouwkundig ambtenaar

De taken van de planologisch ambtenaar waren in het verleden vooral gericht op de vervalregeling van de B.P.A.'s waarvoor door AROHM een bijzondere inspanning werd geleverd om alle desbetreffende besluiten binnen de vastgestelde termijn te nemen en het adviseren van de planologische attesten. Het adviseren van ruimtelijke uitvoeringsplannen (R.U.P.'s) was nog beperkt. Via maandelijkse vergaderingen werd informatie uitgewisseld en werd de standpuntbepaling voorbereid.

Gezien de provinciale ruimtelijke structuurplannen worden gefinaliseerd en reeds meerdere gemeentelijke ruimtelijke structuurplannen zijn goedgekeurd zal in de toekomst veel meer aandacht gaan naar het opvolgen van de gemeentelijke en provinciale ruimtelijke uitvoeringsplannen. Daarnaast zal volgend jaar ook het adviseren van de gemeentelijke plannenregisters een belangrijke opdracht zijn voor de planologische ambtenaren.

Beleidsmatig zal uiteraard ook de evaluatie van de planologische attesten een permanent aandachtspunt blijven, ook gezien de decreetswijziging van 19 juli 2002.

In het nieuwe voorstel moet het planologisch attest een dynamisch instrument worden voor alle typen van bedrijven, waarbij aan de bedrijven in de verschillende bestemmingsgebieden op de gewestplannen een aantal basisrechten worden verleend inzake verbouwen, herbouwen en uitbreiden.

Omdat momenteel nog geen gemeenten inzake vergunningverlening in het nieuwe systeem draaien, zijn de taken van de gewestelijk stedenbouwkundig ambtenaar (voorlopig) vooral gericht op aanvragen in toepassing van artikel 127 van het decreet (aanvragen van publiekrechtelijke rechtspersonen of van algemeen belang) of inzake de goedkeuring van vergunningenregisters.

De evaluatie zelf van de onderscheiden opdrachten vormt een permanent aandachtspunt op de periodieke vergaderingen van de functiehouders.

Volgende actie blijkt verder nodig om het takenpakket te stroomlijnen: een evaluatie van het uitvoeringsbesluit betreffende de onder artikel 127 vallende werken en handelingen omdat daar thans werken met geringe ruimtelijke impact onder begrepen zijn, die wellicht beter worden overgedragen naar de lagere overheid.

Met de voorgestelde decreetswijziging wordt het kwartaalverslag van alle ambtenaren geschrapt en vervangen door een jaarverslag.

5.5. Financiële tegemoetkomingen aan gemeenten voor het voeren van een ruimtelijk beleid

In het decreet van 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening wordt het uitvoeren van een gemeentelijk ruimtelijk beleid op diverse manieren financieel ondersteund.

Met het uitvoeringsbesluit van 20 oktober 2000 kan de opmaak van gemeentelijke ruimtelijke plannen gesubsidieerd worden. Voor de financiële ondersteuning van deze belangrijke gemeentelijke taak is een budget van 5.000.000 euro voorzien. Voor de opmaak van het ruimtelijk structuurplan en sectorale BPA's is een éénmalige en forfaitaire subsidie voorzien. Voor bepaalde andere categorieën van plannen, waaronder de kwaliteitsvolle inrichting op gemeentelijk niveau van de open ruimte, van samenhangende delen van het woongebied, van lokale bedrijventerreinen, werd een subsidieregeling per hectare uitgewerkt.

Fig. 8: Het goedgekeurde ruimtelijk structuurplan Koksijde
(gewenste ruimtelijke structuur)(bron: gemeente Koksijde)

Vanaf 2001 kunnen de eerste plannenregisters en vergunningenregisters worden goedgekeurd. Op basis van het uitvoeringsbesluit van 22 juni 2001 worden ook deze inspanningen van de gemeenten gesubsidieerd. Hiervoor is een budget van 780.000 euro voorzien.

Het uitvoeringsbesluit voor de subsidiëring van de kosten verbonden aan de opleiding van de gemeentelijke stedenbouwkundige ambtenaren en voor de betaling van de stedenbouwkundige ambtenaar in de kleine gemeenten, wordt reeds veelvuldig toegepast. Deze subsidies worden voorzien omdat deze gemeentelijke stedenbouwkundige ambtenaren een sleutelrol zullen spelen in het lokaal ruimtelijk beleid. Kwaliteit moet op elk niveau gewaarborgd worden. Voor de ambtenaren die kiezen voor het kortlopend opleidingsprogramma of voor een reguliere opleiding aan één van de erkende hogescholen of

universiteiten, wordt een gedeeltelijke tussenkomst in de kosten voorzien. In totaal is hiervoor een budget van 1.690.000 euro voorzien.

Het kortlopend opleidingsprogramma voor stedenbouwkundige ambtenaren dat in september 2002 voor een tweede maal start loopt verder in 2003. Op de begroting van 2003 werd een budget van 148.000 euro voorzien, in functie van de inhoudelijke voorbereiding ervan en voor de vergoeding van docenten, organisatie secretariaat en andere werkingskosten.

5.6. Stand van zaken procoro / gecoro

Het merendeel van de Vlaamse gemeenten beschikt over een goedgekeurde gecoro. Van de 308 Vlaamse gemeenten hebben 272 gemeenten zich namelijk in regel gesteld op het vlak van een gecoro. Hieronder vallen de 259 gemeenten die een gecoro hebben opgericht en de 13 gemeenten die een vrijstelling hebben verkregen van de verplichting een gecoro op te richten.

Gemeenten met minder dan 10 000 kunnen namelijk dergelijke vrijstelling aanvragen. Als ze deze vrijstelling verkrijgen, dan worden de adviestaken van de gecoro overgenomen door de gewestelijke planologische ambtenaar. In dit verband dient opgemerkt te worden dat van de 94 gemeenten die in aanmerking komen voor dergelijke vrijstelling, er tot nu toe al 65 gemeenten een gecoro hebben opgericht. Het is bijzonder positief dat zo veel kleine gemeenten, voor wie het niet steeds evident is om een gecoro op te richten, er voor geopteerd hebben om ook dit element van het gemeentelijk ruimtelijk beleid, in eigen handen te nemen.

Op dit ogenblik zijn er 37 gemeenten die nog niet beschikken over een goedgekeurde gecoro (of die vrijgesteld zijn). Een deel van deze gemeenten heeft in het verleden al wel een initiatief genomen op het vlak van de gecoro.

Zo is de samenstelling van de gecoro van 4 van deze gemeenten is op dit ogenblik in behandeling. Voor deze dossiers zal er op korte termijn een beslissing genomen worden. Daarnaast hebben 4 van deze gemeenten reeds een samenstelling voor goedkeuring voorgelegd, maar deze werd niet goedgekeurd. De ingediende samenstelling voldeed namelijk niet aan de regels ter zake. Vaak volstaat een kleine aanpassing of herstemming om de samenstelling wel in overeenstemming te brengen met de regelgeving. Afsluitend hebben 4 gemeenten in het verleden een aanvraag ingediend om vrijgesteld te worden. Omdat op dat moment nog niet duidelijk was op welke manier deze aanvragen beoordeeld moesten worden, werden deze aanvragen stilzwijgend afgewezen. Sinds eind 2001 is er wel duidelijkheid over de manier waarop deze aanvragen behandeld worden. Sindsdien hebben de 4 betrokken gemeenten geen nieuwe vrijstellingsaanvraag ingediend, noch een samenstelling van een gecoro voor goedkeuring voorgelegd.

Slechts een kleine minderheid van de Vlaamse gemeenten (22 gemeenten) heeft op het vlak van de gecoro nog geen initiatief genomen dat aan AROHM of

de minister van ruimtelijke ordening werd voorgelegd. De redenen waarom deze gemeenten talmen met de oprichting van een gecoro zijn niet duidelijk. Vermoedelijk wachten de meeste gemeenten met de oprichting van een gecoro tot op het ogenblik dat ze de gecoro echt nodig hebben en ze een plan of probleem voor advies willen voorleggen. De lijst met gemeenten die niet in orde zijn wordt alleszins nog steeds korter aangezien er nog zeer regelmatig dossiers voor goedkeuring worden ingediend.

Alle Vlaamse provincies beschikken reeds enige tijd over een procoro. Naast het adviseren van het provinciale ruimtelijke beleid hebben de procoro's ook de taken van de regionale commissies van advies overgenomen. In de praktijk zullen het dan ook de procoro's zijn die de ruimtelijke plannen van de gemeenten adviseren die nog geen gecoro hebben opgericht.

6. Vorm geven aan de overgangperiode inzake het vergunningenbeleid op Vlaams niveau

6.1. Het verder beperken van de afleveringstermijn van vergunningen

Inspanningen in 2001 en 2002 hebben de historisch gegroeide achterstanden in de behandeling van aanvragen om stedenbouwkundige vergunningen of verkavelingsvergunningen reeds gevoelig gereduceerd. Dit strookt met de aanbevelingen in navolging van de resoluties betreffende de aanbevelingen inzake milieu en ruimtelijke ordening uit de recente jaarverslagen van de Vlaamse Ombudsdienst

Wat de "gewone" aanvragen (artikel 43 van het decreet) betreft, dit zijn de aanvragen om stedenbouwkundige vergunning en verkavelingsvergunning die voor advies moeten worden voorgelegd aan de gemachtigde ambtenaar, is de achterstand op anderhalf jaar tijd met één derde verminderd. De achterstanden situeren zich momenteel nog in de ROHM-afdelingen Antwerpen en Oost- en West-Vlaanderen.

Ook wat de andere producten betreft (stedenbouwkundige attesten en afwijkingsaanvragen van verkavelingsvergunningen of bijzondere plannen van aanleg - artikel 49 betreft) werd de achterstand in dezelfde grootte-orde verminderd.

Het aantal nog te behandelen dossiers artikel 127 (publiekrechtelijke rechtspersonen en aanvragen van algemeen belang) blijft vrij gelijk lopen, maar dit heeft vooral te maken met de complexiteit van dergelijke dossiers.

Wat het aantal bij de Minister te behandelen beroepen (artikel 53, §2 van het decreet) betreft is op anderhalf jaar tijd, sedert de aanwerving van enkele contractuele behandelaars, de achterstand gereduceerd met meer dan 600 dossiers (zie figuur). Tegelijk heeft het ook te maken met de afschaffing van de tweede beroepstrap, waardoor aanvragers nu nog slechts in hoger beroep kunnen komen tegen het uitblijven van een beslissing van de bestendige deputatie, maar het college en burgemeester en schepenen of de gemachtigde

ambtenaar wel nog beroep kunnen aantekenen tegen een vergunningsbeslissing van de bestendige deputatie.

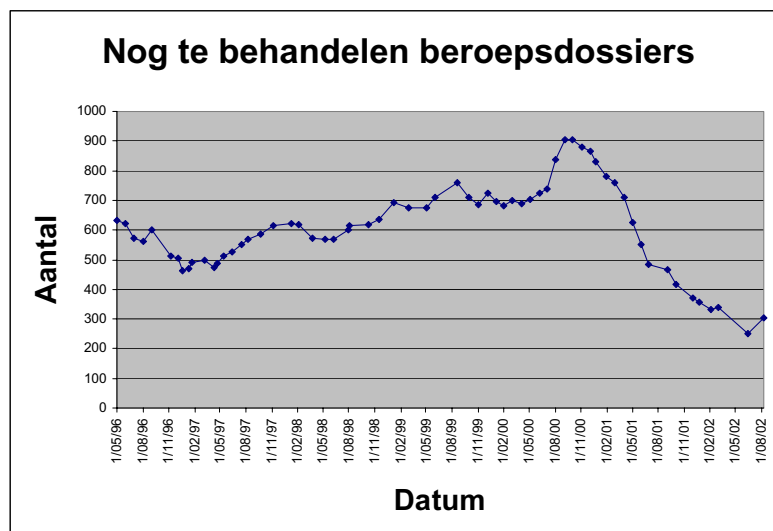

Fig. 9 : Nog te behandelen beroepsdossiers (bron: AROHM)

Ondertussen worden er verdere inspanningen geleverd om ook de doorlooptijden van andere dossiers te beperken. Voor artikel 43 ligt die momenteel gemiddeld tussen de 60 à 100 dagen bij de ROHM-afdelingen met nog een aanzienlijk aantal te verwerken dossiers, voor stedenbouwkundige attesten tussen de 30 en 100 dagen. Overal echter zijn de doorlooptijden over de jaren heen aan het dalen. Voor een deel heeft dat te maken met het dalend aantal nieuwe stedenbouwkundige aanvragen, voor een ander deel echter door interne acties.

In 2003 worden volgende, reeds in 2002 deels geïmplementeerde bijkomende acties verder gezet:

- De verbeteringsvoorstellen geformuleerd in het procesimplementatieproject "Vergunnen" versneld doorvoeren (voorwaarde hiertoe is evenwel dat ook het personeelsplan effectief wordt goedgekeurd en personeelsbehoeften daadwerkelijk worden ingevuld);
- Over een aantal zaken waaromtrent (thans) nogal wat appreciatie- en/of interpretatieverschillen bestaan, duidelijke richtlijnen voor de ambtenaren van AROHM opmaken of de toepassing ervan bewaken (onder andere inzake schorsingen, zonevreemde woningen, woonverdichting, enz.);
- Het kennisbeheersysteem, opgezet voor het luik "Vergunnen", uitbouwen en uitbreiden zodat elkeen over dezelfde informatie beschikt.

Vooraf het door aanpassingen van de decretale bepalingen of uitvoeringsbesluiten overhevelen van de vergunningbevoegdheid omtrent zaken met een geringe ruimtelijke impact naar de gemeentebesturen, moet een

aanzienlijke ontlasting van de werkdruk van AROHM en de ermee gepaard gaande achterstand opleveren.

Niettegenstaande deze sterke reducties in afleveringstermijnen met betrekking tot aanvragen art.43, zijn nog niet alle behandelingen herleid tot de in het decreet of in richtlijnen opgenomen termijnen.

Derhalve worden in 2003 volgende reeds in 2002 deels geïmplementeerde bijkomende acties verdergezet:

- De verbeteringsvoorstellen, geformuleerd in het procesimplementatieproject "Vergunnen" versneld doorvoeren (voorwaarde hiertoe is evenwel dat ook het personeelsplan effectief wordt goedgekeurd en personeelsbehoeften daadwerkelijk kunnen worden ingevuld);
- Over een aantal zaken waaromtrent (thans) nogal wat appreciatie- en/of interpretatieverschillen bestaan, duidelijke ministeriële richtlijnen voor de ambtenaren van AROHM opmaken of de toepassing ervan bewaken (onder andere inzake schorsingen, zonevreemde woningen, woonverdichting, enz...);
- Het kennisbeheersysteem opgezet voor het luik "vergunnen", uitbouwen en uitbreiden zodat elkeen over dezelfde informatie beschikt.

Vooraf het door aanpassingen van de decretale bepalingen of uitvoeringsbesluiten, overhevelen van de vergunningsbevoegdheid omtrent zaken met een geringe ruimtelijke impact naar de gemeentebesturen, moet een aanzienlijke ontlasting van de werkdruk van AROHM en de ermee gepaard gaande achterstand opleveren.

6.2. Selectiviteit inzake op Vlaams niveau af te leveren vergunningen (o.a. grote projecten)

Er is vastgesteld dat het bij de behandeling van aanvragen in toepassing van artikel 127 van het decreet (publiekrechtelijke rechtspersonen en aanvragen van algemeen belang) soms gaat over zaken met geringe ruimtelijke impact en/of van puur lokaal belang.

Een evaluatie van het uitvoeringsbesluit betreffende dat artikel - eventueel een bijsturing van het artikel zelf - moet een duidelijker aflijning geven tussen taken waarvoor de Vlaamse overheid (de gewestelijk stedenbouwkundige ambtenaar) moet optreden enerzijds en taken die kunnen worden overgedragen naar de provincie of de gemeente anderzijds.

7. Een grond- en pandenbeleid uitwerken in functie van het voeren van een ruimtelijk beleid conform het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen

7.1. De opmaak van het grondbeleidsplan

Conform artikel 61 van het decreet van 18/05/1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening, is de Vlaamse regering verplicht een grondbeleidsplan vast te stellen. Het uitwerken van een beleidsplan is zowel inhoudelijk als beleidsmatig een uiterst belangrijke opdracht. Er werd daarom beslist in twee fasen te werken. Een eerste fase is een studiefase, met vooral een inventarisatie van de bestaande instrumenten en hun relatie tot de ruimtelijke ordening. Een van de belangrijke resultaten van de studie zal een aanzet zijn van "relevante voorstellen om vastgestelde lacunes weg te werken". Het is van belang over deze eerste aanzet eerst een beleidsmatige discussie te houden alvorens over te gaan tot de tweede fase, het uitwerken van een langetermijnvisie als basis voor het grondbeleidsplan dat volgens de procedure kan goedgekeurd worden. Budgetten hiervoor zijn al in 2002 goedgekeurd.

In het kader van de hervorming van de administratie wordt het beleid inzake huisvesting en ruimtelijke ordening (en onroerend erfgoed) beter op elkaar afgestemd.

Binnen het Zomerakkoord is afgesproken dat de collega minister bevoegd voor huisvesting werk maakt van een algemeen woonbeleid dat het kader vormt voor alle partners die invulling geven aan het grondwettelijk verankerd woonrecht. Naast de kwantitatieve nood moet ook in navolging met de demografische en sociaal-culturele veranderingen bijzondere aandacht gegeven worden aan keuzevrijheid en kwaliteit. De sociale huisvesting is een onderdeel van dit algemeen beleid en houdt verband met de publieke verantwoordelijkheid voor groepen die zonder bijzondere voorzieningen op een te grote afstand van de samenleving dreigen te komen. De nodige maatregelen worden genomen opdat gronden betaalbaar blijven en/of worden voor de gemiddelde bouwheer. Specifieke aandacht zal hierbij gaan naar PPS-mogelijkheden en de focus op resultaten.

7.2. Concrete instrumenten inzetten

Op de begroting 2003 worden aanzienlijke budgetten gereserveerd voor de ondersteuning van belangrijke strategische projecten in goedgekeurde BPA's. Met deze subsidie kan de initiatiefnemer een tegemoetkoming van 50% of 70% krijgen voor de verwerving van de gronden of panden indien dergelijke verwerving vereist is om het plan uit te voeren en indien de ingreep leidt tot een kwalitatieve ruimtelijke inrichting, die een functionele verwevenheid beoogt. Op deze manier wordt terug heel wat zuurstof gegeven aan de stedelijke kankerplekken, wat zeker ook naar de buurt toe uitstraling heeft.

Voor 2003 wordt een budget van 2.530.000 euro voorzien. Enkele projecten zijn Gent (Groene Vallei), een project in Blankenberge (Belgicapark) en

Lichtervelde (Torhoutstraat). Kleinere projecten zijn voorzien in Bilzen, Diksmuide en Spiere-Helkijn.

Naast de nieuwe initiatieven voor sanering en hergebruik van brownfieldsites blijft de subsidie voor de sanering en renovatie van leegstaande en/of verwaarloosde bedrijven bestaan. Recentelijk werd het decreet van 19 april 1995 houdende maatregelen ter bestrijding en voorkoming van leegstand en verwaarlozing van bedrijfsruimten, meermaals gewijzigd, aan een evaluatie onderworpen. Conclusie van het studiebureau was dat dit instrument zijn doel niet mist. Het gecreëerde instrumentarium van het heffingssysteem, met name de afschrikking door het mogelijk moeten betalen van een heffing, draagt inderdaad bij tot de bestrijding en voorkoming van leegstand en verwaarlozing van bedrijfsruimten. De suggesties die door het studiebureau naar voren geschoven werden zullen verder onderzocht worden. Ondertussen werden er ook inspanningen geleverd om de informatieverstrekking over de heffing bevattelijker te maken. De informatiebrochure werd aangepast, waardoor een aantal kernelementen toegankelijker worden. Bovendien schrijft de administratie momenteel elke eigenaar wiens opschorting dreigt te verlopen persoonlijk aan en wijst hem op de decretale mogelijkheden om de nakende heffing te vermijden. Daarnaast krijgt eenieder die daarom verzoekt de meest geactualiseerde versie van de toelichtingsbrochure, de (gecoördineerde) decreetstukken en het uitvoeringsbesluit.

Enkele van deze vernieuwingsprojecten welke in 2002 werden goedgekeurd: site Lamot (Mechelen), Globe (Antwerpen), Trefil-Arbed (Gent),....

Fig 10: Herontwikkeling site Trefil-Arbed te Gent (bron: AROHM)

8. 'Soepel als het kan, streng als het moet': het maatschappelijk draagvlak verbreden voor de handhavingsopdracht van het ruimtelijk beleid en het beklemtonen van preventie.

Het beleid is erop gericht om bouwmisdrijven te voorkomen door sensibilisering van de bevolking (8.1) of door een vroegtijdig optreden van de overheid, bv. via stakingsbevelen in de eerste fase van de bouwwerken (8.2). Wanneer het bouwmisdrijf zich toch heeft kunnen voltrekken, moet de overheid er zorg voor dragen dat de overtreder het bouwmisdrijf zo spoedig mogelijk beëindigt, hetzij via een regularisatievergunning (8.3), hetzij door de uitvoering van de gerechtelijke maatregelen (8.4).

8.1. Preventie door sensibilisering

Voorkomen is beter dan genezen luidt het spreekwoord.

Na eerdere communicatiecampagnes wordt er in het najaar van 2002 een nieuwe communicatiecampagne voor de brede bevolking opgestart die volledig gericht is op preventie, onder het motto: "Speel niet met je droomhuis." De bevolking wordt gewezen op de vergunningsplicht en de mogelijke gevolgen wanneer daar niet aan wordt voldaan. Dit gebeurt via spotjes op de nationale en regionale TV, advertenties in de woonkatern van dagbladen, in weekbladen en gespecialiseerde tijdschriften, evenals de verspreiding van een brochure in vestzakformaat naar gemeentebesturen, bibliotheken. De brochure wordt ook verspreid via de krantenwinkels.

De bedoeling van deze campagne is het aantal overtredingen, die - zoals blijkt in de volgende tabel - in de afgelopen jaren min of meer constant bleven, terug te dringen.

	1999	2000	2001
Aantal PV's	1.954	2.089	2.076

Tabel 4: Overzicht aantal PV's (bron: AROHM)

8.2. Preventie via het "as-build" - plan (conformiteitsattest)

De Vlaamse regering heeft op 19 juli 2002 haar principiële goedkeuring gehecht aan het voorontwerp van decreet houdende wijziging van het decreet van 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening en van het decreet betreffende de ruimtelijke ordening, gecoördineerd op 22 oktober 1996. Artikel 21 van dat voorontwerp bepaalt dat de Vlaamse regering kan bepalen dat bij het verlenen van een stedenbouwkundige vergunning voor het uitvoeren van werken waarvoor de medewerking van een architect is vereist, een financiële waarborg wordt gestort die pas vrijkomt nadat de toezichthoudende architect de op een bepaald tijdstip uitgevoerde werken conform heeft verklaard

met de verleende stedenbouwkundige vergunning. De Vlaamse regering stelt de nadere regels voor dit conformiteitsattest vast.

Bedoeling van dit artikel is het ontraden aan kandidaat-bouwers om nog een bouwovertreiding te plegen, de werken bij de beëindiging te laten attesteren als zijnde vergund, ook om latere kopers meer rechtszekerheid te bieden en een responsabilisering op gang te brengen van zowel de bouwheer/toekomstige eigenaar, als van de aannemer en/of de architect, dus van alle betrokken partijen in het bouwproces.

De adviezen van de SERV, MiNa-Raad en van VLACORO zijn omtrent het voorontwerp van decreetswijziging ingewonnen. VLACORO heeft omtrent de teksten geadviseerd in de commissievergadering van 17 september 2002. Omtrent het bewuste artikel is gesteld dat VLACORO voorstander is van de opmaak van een conformiteitsattest maar vindt dat het voorgestelde systeem verder moet onderzocht worden op zijn praktische consequenties.

Ten gevolge van het advies van VLACORO en van de SERV en MiNa-Raad zal worden geëvalueerd in hoeverre het voorontwerp van decreet zal worden bijgestuurd.

8.3. Stakingsbevelen

Het stakingsbevel heeft, sedert de doorbreking ervan wordt gesanctioneerd met een administratieve geldboete, beduidend aan efficiëntie gewonnen en wordt dan ook meer dan vroeger opgelegd, zoals blijkt uit de volgende tabel. De uitvaardiging van een stakingsbevel is zowel in het belang van de overheid die moet waken over de ruimtelijke ordening, als de overtreder zelf. Deze laatste wordt door het stakingsbevel duidelijk gewezen op de preciaire en risicovolle toestand waarin hij zich bevindt en waarin zware investeringen wel eens op een fiasco zouden kunnen eindigen.

8.4. Een vereenvoudiging van de vergelijkprocedures

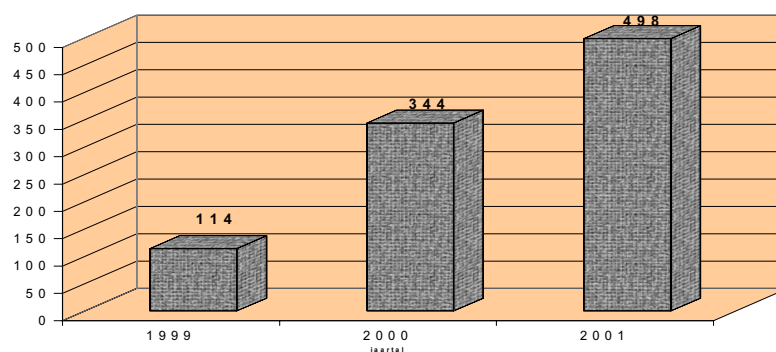

Fig.11: Evolutie stakingsbevelen (bron: AROHM)

Op 23 maart 2002 verscheen het zogenaamde ontkoppelingsdecreet van 8 maart 2002 in het Belgisch Staatsblad, waardoor de regularisatievergunningprocedure en de handhavingprocedures voortaan

grotendeels onafhankelijk van elkaar verlopen. Er is immers niet langer een voorafgaand vergelijk vereist om een regularisatievergunning te kunnen afgeven. Wel moet bij de beoordeling van een aanvraag van een regularisatievergunning rekening worden gehouden met het gezag van gewijsde van de gerechtelijke uitspraken. De ontkoppeling zorgt ervoor dat de regularisatievergunningsprocedure veel sneller verloopt en meer rechtszekerheid biedt aan de burger.

Het vergelijk, dat de strafvordering en het recht van de overheid om herstel te vorderen doet vervallen, kan enkel nog worden aangeboden na schriftelijk akkoord van de procureur des konings. Om de procedures te versnellen zullen via een protocol met de parketten de gevallen worden gedefinieerd waarin dit akkoord steeds geacht wordt aanwezig te zijn.

In afwachting van de uitspraak over de prejudiciële vraag bij het Arbitragehof of het Vlaamse Gewest wel de bevoegdheid heeft om de stedenbouwkundig inspecteur, een gewestelijk ambtenaar, te machtigen de strafvordering te doen vervallen, wordt het vergelijk enkel aangeboden als de procureur des konings daartoe vragende partij is. In de praktijk zal dit vooral voorkomen in de gevallen waarin een regularisatievergunning werd afgegeven tijdens de behandeling van de strafvordering voor de rechtbank. Wanneer de zaak nog niet werd ingeleid bij de rechter, dan kan het parket het dossier seponeren, zodat een vergelijk zo goed als overbodig wordt.

Ter vervollediging van de ontkoppeling zijn nog enkele kleine aanpassingen vereist aan het besluit van de Vlaamse regering van 5 mei 2000. Deze aanpassingen werden op 6 september 2002 principieel goedgekeurd door de Vlaamse regering.

8.5. De uitvoering van gerechtelijke herstelmaatregelen

Het beleid waarbij de veroordeelden er door de overheid toe worden aangezet om de herstelmaatregel zelf uit te voeren wordt voortgezet. De overheid beschikt daartoe in eerste instantie over het instrument van de dwangsom. Deze dwangsom wordt systematisch gevorderd. Tegen vonnissen die geen dwangsom bevelen, wordt beroep ingesteld. Er wordt nauwlettend toegekeken op de gepaste invordering van de dwangsom (via de gerechtsdeurwaarder), al dan niet via beslagprocedures. Enkel door een strikte opvolging en een effectieve invordering werpt een dwangsom vruchten af.

De kosten voor een ambtshalve uitvoering kunnen hoog oplopen. De overheid is verplicht deze kosten eerst voor te schieten en daarna te verhalen op de overtreders in toepassing van artikel 153 van het decreet van 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening. Ter vrijwaring van de kosten voor een ambtshalve uitvoering wordt er dan ook systematisch gebruik gemaakt van artikel 160 van het decreet. Er wordt een wettelijke hypotheek genomen op de goederen van de veroordeelde(n), die slechts wordt geschrapt na beëindiging van de overtreding en voldoening van alle openstaande kosten.

Soms werpen de ingezette instrumenten niet de gewenste resultaten af, bv. wanneer een overtreder onvermogen is of zich onvermogen heeft gemaakt. In het laatste geval kan de pauliaanse vordering of de faillissementspauliana soms nog enig soelaas bieden, maar vaak rest de overheid dan niets anders dan een effectieve ambtshalve uitvoering van de vonnissen en arresten wegens inefficiëntie van de dwangsom.

Wanneer het de ambtshalve uitvoering van een woning betreft neemt de overheid voorzorgen om de uithuiszetting correct en zo humaan mogelijk te laten verlopen en om de eventuele huisvestingsproblemen zo veel mogelijk te voorkomen. Deze voorzorgen beginnen met de verzending door de gerechtsdeurwaarder van een afschrift van de gerechtelijke uitspraak naar het Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn binnen vier dagen na de betekening ervan aan de veroordeelde. Deze werkwijze is overeenkomstig artikel 1344sexies van het Gerechtelijk Wetboek. Het Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn beschikt daardoor over de volledige gerechtelijke uitvoeringstermijn om "op de meest aangewezen wijze ... , binnen zijn wettelijke opdracht, hulp te bieden (artikel 1344sexies, § 3 Ger. Wb). Uiteraard kan het Openbaar Centrum daarbij een beroep doen op sociale huisvestingsmaatschappijen, sociale verhuurkantoren en dies meer.

Op het Grondfonds werd daarenboven een budget ingeschreven om tussen te komen in de herhuisvestingskosten die voortspruiten uit een ambtshalve uitvoering, meer in het bijzonder de kosten van een noodwoning in afwachting van een definitieve herhuisvesting. Daarmee wordt uitvoering gegeven aan het in de beleidsbrief 2002 aangekondigde sociaal omkaderde herstelbeleid.

De administratie onderzocht de verschillende mogelijkheden tot oprichting van een Hoge Raad voor het Herstelbeleid en de afbakening van haar bevoegdheden binnen de huidige constitutionele context en het Belgische rechterlijke systeem. Op basis van deze nota zal een definitieve beleidskeuze worden gemaakt.

8.6. Prioriteiten voor het Vlaamse Gewest

Het decreet van 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening maakt zowel het college van burgemeester en schepenen als de stedenbouwkundige inspecteurs bevoegd voor de handhaving van de ruimtelijke ordening. Het decreet bevestigt daarmee enkel de regeling in de wet van 1962. Nochtans waren het quasi uitsluitend de gemachtigde ambtenaren (vroegere regeling) en de stedenbouwkundige inspecteurs die herstellvorderingen inleidden, terwijl de gemeenten soms beter geplaatst waren om de gepaste acties te ondernemen tegen overtredingen. De stedenbouwkundige inspecteurs leggen voortaan prioriteiten bij de behandeling van dossiers en het inleiden van vorderingen, met name de bouwvertredingen in kwetsbare op openruimtegebieden (natuurgebieden, bosgebieden, valleigebieden, ecologisch waardevolle gebieden, agrarische gebieden..), de flagrante overtredingen ongeacht het bestemmingsgebied en de overtredingen die door andere overheden zijn begaan. Als flagrante bouwvertreding gelden de grootschalige overtredingen, evenals de overtredingen met een belangrijke

uitstraling (mediabelangstelling) of precedentswaarde. Voor de behandeling van de andere dossiers wordt een beroep gedaan op de gemeenten. De afdeling Bouwinspectie zal voor de gemeenten opleidingen verzorgen over het formuleren van kwaliteitsvolle herstellvorderingen en hen modellen ter beschikking stellen.

Voor de uitvoering van gerechtelijke uitspraken kunnen de gemeenten een beroep blijven doen op de stedenbouwkundige inspecteurs. Ze moeten er dan wel over waken dat zij in hun vordering expliciet vragen dat ook de stedenbouwkundig inspecteur wordt gemachtigd en zij moeten een afschrift van hun vordering toezenden aan de stedenbouwkundig inspecteur, die het parket dan kan meedelen dat hij zich aansluit bij deze vordering.

9. Thematische klemtonen

9.1. Verdichting

In het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, waar openheid en stedelijkheid voorop staan, is "verdichting" één van de sleutelbegrippen voor een duurzaam ruimtelijk beleid. Verdichten is echter niet alleen een theoretisch streefdoel. Ook cijfermatig wil men door vooropgestelde dichtheden richting geven aan dat uitgangspunt. Denk maar aan de streefgetallen van 15 en 25 woningen per hectare in het Vlaamse structuurplan.

Dichtheid en verdichting zijn begrippen die sedertdien in veel discussies op beschouwingen op één of andere manier aanwezig zijn. Voor bouwheren is de te realiseren dichtheid vaak een strijdpunt. Architecten zien vaak een nieuwe uitdaging in hogere dichtheden. Ruimtelijke planners zijn volop verwickeld in een vertaalslag van principes naar structuren en beelden. Planologische en stedenbouwkundige ambtenaren staan voor het ontwikkelen van werkbare procedures en beoordelingsgronden om het proces van verdichting in goede banen te leiden. Kortom, iedereen heeft er wel op een of andere manier mee te maken.

Fig. 12: Verdichting als belangrijke insteek voor een duurzaam stedelijk beleid (bron: AROHM)

De administratie AROHM is al geruime tijd bezig met dat thema. Zo'n vier jaar geleden schreef de afdeling Ruimtelijke Planning een studieopdracht waarbij werd nagegaan hoe men kon omgaan met richtdichtheden. Uit dat onderzoek kwam alvast tot uiting dat dichtheid veel meer behelst dan een getal. De problematiek van dichtheid stelt zich eerder in kwalitatieve dan in kwantitatieve termen. Indien men het dichte wonen wenst te stimuleren, moet de eerste aandacht gaan naar de kwaliteiten die voor de bewoners cruciaal zijn, en moet men pas in de tweede orde begaan zijn met de exacte cijfers.

Kwalitatieve projecten stimuleren is onder andere mogelijk door gerichte informatie ter beschikking te stellen en elkeen bewust te maken dat dichter wonen een uitdaging kan betekenen om op een meer verantwoorde manier om te gaan met de leef- en woonomgeving.

In opdracht van de Vlaamse Ministers bevoegd voor Ruimtelijke Ordening en voor Huisvesting heeft een ambtelijke werkgroep onderzocht hoe men binnen de bestaande regelgeving of mits bijsturing ervan voorwaarden kon scheppen in functie van de versnelde realisatie van meer en betaalbare woningen in Vlaanderen. Bijzonderste aandachtspunten daarbij waren een onderzoek naar de verhoging van woon- en bouwdensiteit en het bevorderen van alternatieve of nieuwe woonvormen. Naarmate de studie vorderde, werd ze verruimd naar een onderzoek van verdichtingsstrategieën in het algemeen.

De opdracht resulteerde in twee documenten, enerzijds een document waarin een aantal beoordelingsgronden ten aanzien van concrete projecten worden aangeraakt, een soort "toetsingskader", anderzijds het voorbeeldenboek "Dichter Wonen".

Conditie voor een goed verdichtingsbeleid worden vastgelegd in de ruimtelijke planning, maar op het terrein komt dat beleid pas tot concretisering met de afgifte van vergunningen. In een communicatiecampagne in september en

oktober van 2002 kwam met het voorbeeldenboek en de toelichting er rond vooral dit belangrijke "vergunningenluik" aan bod.

Het "toetsingskader", dat momenteel nog in ontwerpversie is, zal een vrij gedetailleerde handleiding vormen voor degene die een project wil evalueren, enerzijds vanuit beleidsoogpunt, anderzijds vanuit een projectmatige invalshoek. Het zal ook de ontwerper zelf een houvast bieden om tot een degelijk bestudeerd ontwerp te komen. Ook het voorbeeldenboek zelf kan daarvoor inspiratie opleveren. Nochtans heeft geen van beide documenten de ambitie pasklare antwoorden voor elk concreet geval aan te reiken. Vooral omdat elk concreet geval uniek is en een oplossing moet krijgen vanuit het specifieke ervan. Het resultaat kan overigens nooit voldoende duurzaam zijn als het slechts volgt uit een aaneenrijgen van oplossingen van detailprobleempjes naar het voorbeeld van het boek of de handleiding.

Het "toetsingskader" zal nog bijgestuurd worden aan de hand van de bevindingen van de vormingsdagen, die zijn doorgegaan voor de ambtenaren van AROHM en apart voor gemeentebesturen, architecten en het ruimere publiek.

Verdichting op zich kan niet enkel gestuurd worden vanuit de vaststelling van plannen van aanleg of ruimtelijke uitvoeringsplannen. De behandelaar van een vergunningsaanvraag zelf - en dan gaat het niet alleen om de ambtenaren van AROHM, maar ook en vooral om de ambtenaren van de gemeentes - die de bewakers van de goede ruimtelijke ordening zijn, moeten in het verlengde van de wettelijk voorgeschreven instrumenten zoals de plannen en eventueel op te stellen "dichtheids-RUP's", beschikken over een arsenaal aan gepaste middelen. Ook de bouwheer en ontwerper moeten gestimuleerd worden de overtuiging te delen dat hogere dichtheid en woonkwaliteit perfect kunnen samengaan. Het "toetsingskader" en het voorbeeldenboek zijn daar hulpmiddelen toe. Bij ieder initiatief van kwaliteitsbewaking - stimuleren, aanmaken of opleggen - is immers een competent oordelend vermogen en een aangepaste werkwijze noodzakelijk.

Uit de veelheid aan geciteerde voorbeelden in het boek "Dichter Wonen" moge duidelijk zijn dat niet alleen het bouwproject op zich belangrijk is, maar dat ook voldoende aandacht moet besteed worden aan de buitenruimte, niet alleen de private maar ook en vooral de openbare. Veel zal dus afhangen van de samenwerking met de beheerder van het openbaar domein. Waar bij projecten van sociale woningbouw veel wordt ingezet op dat openbaar domein, is dat veel minder evident bij private woningbouwprojecten. Een bewustwording en goede begeleiding vanaf het beginontwerp is dus primordiaal.

Verdichting heeft met andere woorden te maken met een integrale aanpak. Een integrale aanpak waarin alle spelers - de bouwheer, de ontwerper, het gemeentebestuur, de eventuele wegbeheerder en de ambtenaren van AROHM - zich moeten vinden om tot een duurzame oplossing te komen. Het in 2002

voorgestelde boek "Dichter Wonen" kan een stimulans zijn om tot zo'n geïntegreerd werken te komen.

9.2. Jeugd en ruimtelijke ordening

De resolutie van het Vlaams parlement in verband met de in rand vermelde aangelegenheid vraagt twee elementen:

- De structuurplannen van provincies en gemeenten te toetsen aan het verdrag inzake de rechten van het kind.
- Te onderzoeken welke specifieke informatie- en inspraakmethodes ontwikkeld kunnen worden met het oog op verhoogde participatie van kinderen en jongeren in de ruimtelijke planning op verschillende niveaus.

9.2.1. Aandacht vragen voor ruimte binnen normale overlegkaders

Op internationaal niveau geldt reeds sinds 10 jaar het verdrag van de rechten van het kind. Dit verdrag handelt over alle beleidsdomeinen die een invloed hebben op kinderen en dus ook over ruimtelijke ordening.

Vanuit de kinderrechten worden 3 grote principes gehanteerd: protectie, provisie en participatie. De problemen die kinderen hebben met openbare ruimte kunnen als volgt omschreven worden. Kinderen kunnen steeds minder gebruik maken van de openbare ruimte. De ruimte is dikwijls kindonvriendelijk zelfs al zijn sommige initiatieven goed bedoeld. Zo worden in onthaalruimten van gebouwen dikwijls speciale aparte hoekjes voor kinderen voorzien. Dit wil zeggen dat de onthaalruimte zelf niet kindvriendelijk is en dat kinderen als storend worden beschouwd. Daarnaast beperkt de verkeersonveiligheid hun mobiliteit. Kinderen hebben geen enkele macht waardoor hun stem vaak niet gehoord wordt.

Voor het eerste deel van de resolutie werd reeds meerdere malen aangehaald dat het tot de bevoegdheid en de autonomie van de gemeente behoort de woon- en leefstructuur en het lokale ruimtelijk beleid inzake recreatie. De bevoegdheid van het Vlaams gewest in deze beperkt zich tot de toets aan de opties van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen en aan het principe van de subsidiariteit zoals gehanteerd binnen de ruimtelijke ordening. De invulling van het subsidiariteitsbeginsel laat niet toe een inhoudelijk oordeel te geven over een deze lokale beleidsbevoegdheden, tenzij ze de uitvoering van het ruimtelijk structuurplan Vlaanderen in het gedrang brengen. Het blijft daarom moeilijk om gemeenten en provincies op te leggen hoe ze moeten omgaan met deze problematiek.

In de fase voor de procedure die in het decreet voorzien is, volgt de administratie het structuurplanningsproces op indien de gemeente dit vraagt. Conform de omzendbrief RO 97/02 kan de gemeente structureel overleg tussen Vlaams gewest, provincie en gemeente laten bijeen komen.

De administratie wijst sinds begin 2002 gedurende dit overleg op de vraag van het Vlaams Parlement om aandacht te hebben voor het verdrag inzake de Rechten van het Kind. In de eerste plaats gebeurt dit door te vragen de linken met het jeugdruimteplan te leggen. Er wordt bovendien aandacht gevraagd voor de specifieke situatie van de jeugdinfrastructuur en de sportterreinen. Op de vergaderingen wordt eveneens de vraag gesteld in welke mate de bevolking betrokken wordt bij het planningsproces. Indien gemeente hiervoor open staat komt ook aandacht voor jongeren aan bod.

9.2.2. Een initiatief binnen de vereniging voor ruimte en planning

Op mijn vraag werd door de vereniging voor ruimte en planning een workshop georganiseerd rond ruimtelijke ordening en jongeren. Volgende punten kwamen aan bod in de discussie:

- Goede ruimtelijke planning, goed ruimtelijk beleid gaat uit van de behoeften van iedereen en zou dus ook goed moeten zijn voor kinderen en jongeren.
- Vanuit de jeugdsector kan een goede insteek in het ruimtelijk beleid gegeven worden, getuige de voorbeelden in Gent en Sint-Niklaas.
- Hoe maak je een goed beleid afdwingbaar. Vanuit de jeugdsector heeft men hiervoor geen instrumenten dus zoekt de sector samenwerking met een beleidsdomein waarbinnen men wel instrumenten heeft.
- De brede maatschappelijke discussie is in de ruimtelijke ordening hoe dan ook al een moeilijk punt.
- Er moet meer samenwerking zijn tussen de beide beleidsdomeinen.

9.2.3. Administratieve samenwerking met het oog op betere afstemming

Er is een overleg opgestart tussen de afdeling Jeugd en Sport en de afdeling Ruimtelijke Planning van AROHM waarin de mogelijkheden onderzocht worden voor verdere samenwerking tussen de beleidsdomeinen.

Uit dit overleg is gebleken dat er reeds onderzoek gevoerd wordt over participatie van jongeren. Er is zowel onderzoek over het theoretisch kader als specifieke projecten over participatie van jongeren in het ruimtelijk beleid.

Binnen de jeugdsector wordt voor het lokaal jeugdbeleid momenteel een klemtoon gelegd op het plannen van infrastructuur en van medegebruik. Na het opstellen van een jeugdruimteplan kunnen gemeenten middelen voor projecten in die zin verwerven. De eerste lokale jeugdruimteplannen werden in juni aan de administratie bezorgd en administratief behandeld. Volgende stap is de evaluatie van de jeugdruimteplannen om na te gaan hoe het instrument wordt ingezet. Er zal specifieke aandacht geschonken worden aan de link met het algemeen ruimtelijk beleid in de gemeente en de initiatieven naar jongerenparticipatie. Hiervoor is een externe partner aangesproken.

Het overleg wordt op korte termijn open getrokken voor diverse partners uit de jeugdsector.

Het is belangrijk dat ruimtelijke planners aandacht hebben voor wat kinderen willen. Kinderen hebben daar echt wel precieze ideeën over. Uit ervaringen (bv. Antwerpen) blijkt dat beraadslagen met kinderen zeer zinvol is. Gezien de beschikbare ruimte beperkt is, moet ze zodanig geconcipieerd worden dat verschillende groepen er gebruik van kunnen maken.

Kinderen willen absoluut niet geïsoleerd zijn (dus geen reservaatruimten). Ze willen erbij horen en dat vertaalt zich ten eerste sociaal en ten tweede ruimtelijk: ontmoeten, babbelen, spelen. Als ze effectief willen deel uit maken van het sociale leven moeten ze meer kunnen participeren.

Het verschil met andere tijden en culturen is dat jongeren steeds langer afhankelijk blijven en minder en minder autonoom kunnen functioneren. Dit wil zeggen dat de toegang tot participatie en zichzelf kunnen ontwikkelen steeds moeilijker wordt. Kinderen en jeugd kan je niet loskoppelen van het morfologisch weefsel. Kinderen en jeugd moeten bevraagd worden over opwaardering van de straten, veiligheid, kindvriendelijk openbaar vervoer en verkeer, groen en speelruimte, ...

Fig.12: De jeugd als doelgroep binnen de ruimtelijke ordening (bron: CJF)

Hier zijn dus heel wat sectoren (huisvesting, mobiliteit, ruimtelijke ordening, jeugd,...) bij betrokken. Specifieke oplossingen dienen gezocht onder andere in speelbossen, kinderparken, kindvriendelijk straatmeubilair, duurzame speeltuigen,...

In dit kader kan men tevens denken aan het opbouwen van een 'verbindend speelweefsel'. Een netwerk van formele en informele plekken waar kinderen zo zelfstandig mogelijk in kunnen bewegen. Er zijn vele claims op de ruimte en kinderen staan hier zeer zwak in. Intersectorale samenwerking is dus broodnodig, ook tussen ruimtelijke ordening en kinderen. Een speelweefsel heeft te maken met de verhouding private en publieke ruimte, verkavelingen, ontsluiting van binnenplekken, speelruimten. Dit moet in de planfase al opgenomen worden om later geen gevolgen zoals stadsvlucht te hebben.

9.3. Mestverwerking

Uit een halfweg 2002 door de Vlaams Coördinatiecentrum Mestverwerking (VCM) uitgevoerde enquête bij meer dan 100 Vlaamse mestverwerkers blijkt dat slechts nog maar een geringe fractie van de in 2003 voorop gestelde verwerkingsplicht daadwerkelijk operationeel is. Er blijkt echter een groot contrast te zijn tussen de operationele capaciteit en de vergunde capaciteit.

Afhankelijk van de eventueel nog te bekomen stedenbouwkundige vergunning, kan dat percentage eind 2002 een pak hoger liggen. Het VCM legt een aantal knelpunten bij het niet (kunnen) bekomen van een stedenbouwkundige vergunning. Er zijn echter nog tal van andere factoren die het niet-operationeel zijn verklaren, zoals het sceptisch staan van de banksector ten opzichte van mestverwerking en een relatief groot aantal technische problemen.

Het is anderzijds correct dat vanuit ruimtelijk ordeningsoogpunt mestverwerkingsinstallaties met een zekere schaal niet om het even waar in agrarisch gebied zijn te verantwoorden. De desbetreffende omzendbrief verwijst grootschalige mestverwerking naar industrie- of bedrijvzones. Binnen dergelijke zones zijn reeds verwerkingsinstallaties vergund (stedenbouwkundige vergunning) of staan ze op stapel. Die bedrijven moeten een aanzienlijk deel van de verwerkingsplicht kunnen opvangen.

Vanuit ruimtelijk ordeningsoogpunt is het niet evident installaties te overwegen in agrarisch gebied die vrij grootschalig zijn (50.000 à 100.000 ton) omdat het meestal gaat om installaties met een industrieel uiterlijk en omvang, veelal met inbegrip van een groot lagunerings- of opslagbekken, ingeplant in de open ruimte, langs vrij smalle wegen en weinig of niet aansluitend bij bestaande bebouwing (of net wel, maar dan bij woonbebouwing). Het gaat daarbij in de praktijk ook veelal om de verwerking van mest afkomstig van een groot aantal bedrijven (tot 50 en meer), gelegen tot meerdere tientallen kilometer van het verwerkingsbedrijf. De noodzaak tot inplanting op de kwestieuze site is dan ook veelal onduidelijk, zodat een verwijzing naar een specifieke zone, ook omwille van bereikbaarheidsredenen zich opdringt.

De nieuwste ontwikkelingen inzake mestverwerking blijken er dan ook uit te bestaan dat ofwel wordt geopteerd voor mini-installaties, gesitueerd bij bestaande bedrijven en veelal enkel bedoeld voor de verwerking van de eigen mestproductie van het bedrijf. Vaak gaat het daarbij over machines of installaties opgesteld binnen de bestaande bedrijfsgebouwen. Die zijn uiteraard probleemloos vergunbaar in agrarisch gebied (of zelfs vrijgesteld van vergunning). Andere ontwikkeling zijn de kleinschalige installaties in een nieuwbouw of in een bestaand gebouw (richtcijfer +/- 15.000 ton), voor de

verwerking van een tiental bedrijven, gesitueerd bij het grootste van die bedrijven, waarbij de andere bedrijven op ten hoogste 10 km van dat verwerkend bedrijf zijn gesitueerd. Het gaat daarbij om zaken aansluitend bij en van dezelfde schaal als de bestaande gebouwen, weinig transportimpact op de omgeving (enkel tractoren) en inpasbaar in de bestemmingsvoorschriften van het agrarisch gebied.

Fig. 13: Varkensmestverwerking (bron: VCM)

10. **Samenvatting van de wijze waarop de Vlaamse regering en de minister van ruimtelijke ordening gevolg heeft gegeven aan het Regeerakkoord en de Beleidsnota, resoluties en moties die door het parlement zijn genomen.**

10.1 **Stand van zaken gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen**

10.1.1. *Definitief vastgesteld in 2002*

Op 5 juli 2002 (BS 2 oktober 2002) werden 44 gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen voor openluchtrecreatieve verblijven (46 terreinen) definitief vastgesteld.

10.1.2. *Voorlopig vastgesteld in 2002*

Naam gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan	Voorlopige vaststelling ontwerp	Openbaar onderzoek
Windturbines Meer	03/05/02	Van 03/06/02 tot 01/08/02
Afbakening regionaalstedelijk gebied Aalst	14/06/02	Van 19/08/02 tot 17/10/02
Zeehavengebied Gent -- uitbreiding papierproducerend bedrijf	19/07/02	Van 16/09/02 tot 14/11/02
Windturbines Gistel	27/09/02	Van 12/11/02 tot 10/01/02
Windturbines Kruibeke	27/09/02	Van 12/11/02 tot 10/01/02
Historisch gegroeid bedrijf Cordeel te Hoeselt	04/10/02	Nog te bepalen
Historisch gegroeid bedrijf Bakeries te Lembeke	04/10/02	Nog te bepalen
Historisch gegroeid bedrijf Spano te Oostrozebeke	04/10/02	Nog te bepalen

10.1.3. *Vooroverleg in 2002 (reeds voorbij)*

Naam gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan	Datum vooroverleg
Tweede spoorontsluiting Haven Antwerpen	07/02/02
Windturbines Oostkamp	18/04/02
Windturbines Veurne	18/04/02
Ringweg en treinhalt Brecht	07/08/02
Stationsomgeving Antwerpen	12/09/02

10.1.4. In onderzoek en in voorbereiding voor het vooroverleg

Begin november hebben plenaire vergaderingen over 17 voorontwerpen gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen over aspecten van het buitengebied plaats, verspreid over de 5 provincies. 15 voorontwerpen over onderdelen van de Grote Eenheden Natuur en 2 over agrarisch gebied. De plenaire vergadering over het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan "afbakening regionaalstedelijk gebied Turnhout" heeft plaats 12 november 2002.

Gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen over onderdelen van de Grote Eenheden Natuur en van het agrarisch gebied worden continu opgemaakt. Zowel in 2002 als in 2003 zijn plenaire vergaderingen gepland.

In 2002 zijn nog plenaire vergaderingen gepland voor het schappen reservatiestrook voor het Duwvaartkanaal, "afbakening regionaalstedelijk gebied Kortrijk", 2 historisch gegroeide bedrijven en een uitbreiding van een bedrijventerrein en voor het gecontroleerd overstromingsgebied Kruibeke-Bazel-Rupelmonde.

De voorbereidingen voor de opmaak van het voorontwerp van gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan "oppervlakedelfstoffenplan klei in de Kempen" en het "oppervlakedelfstoffenplan Leem in Zuid-Limburg" zijn ver gevorderd.

Niet alle initiatieven voor gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen voor 2003 zijn reeds gekend. De Begin 2003 worden de voorontwerpen gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen voor het grootstedelijk gebied Gent en het regionaalstedelijk gebied Mechelen voorbereid. Er zijn voor 4 buisleidingen voorbereidende processen gehouden en het onderzoek voor 3 historisch gegroeide bedrijven is opgestart. Rond de zeehavens en de Nationale luchthaven van Zaventem worden initiatieven gepland in verband met de ontsluiting.

10.2. Decreetswijzigingen 2002

In het afgelopen jaar zijn de volgende decreetswijzigingen doorgevoerd:

1. wijziging van 1 maart 2002: aanpassing van de bedragen in het decreet aan de euro.
2. wijziging van 8 maart 2002: het zogenaamde ontkoppelingsdecreet. Hiermee werden regularisatievergunning en vergelijk van elkaar losgekoppeld. Dit leidde tot een snellere afhandeling van deze aanvragen.
3. wijziging van 19 juli 2002: inzake de zonevreemde bedrijven. Bij decreet van 13 juli 2001 werd meer rechtszekerheid geboden voor zonevreemde woningen. Dit decreet van 19 juli 2002 geeft, naar analogie met het wijzigingsdecreet uit 2001, meer rechtszekerheid voor zonevreemde bedrijven. Ook worden de mogelijkheden voor zonevreemde woningen gelegen in ruimtelijk kwetsbare gebieden verruimd. Ze kunnen in de toekomst ook verbouwd worden binnen het bestaande bouwvolume.

10.3. Uitvoeringsbesluiten 2002

In het afgelopen jaar werden de volgende uitvoeringsbesluiten gewijzigd:

1. wijziging vergunningsplicht: besluit van de Vlaamse regering van 26 april 2002: verruiming van de van vergunning vrijgestelde werken.
2. wijziging vrijstelling advies gemachtigde ambtenaar: besluit van de Vlaamse regering van 26 april 2002: verruiming van de van het voorafgaand advies van de gemachtigde ambtenaar vrijgestelde werken. Vergroting van de zelfstandigheid van de gemeenten.
3. wijziging openbare onderzoeken : besluit van de Vlaamse regering van 8 maart 2002. Technische correcties en aanpassing aan decretale wijziging.
4. wijziging externe adviezen inzake vergunningen: besluit van de Vlaamse regering van 8 maart 2002. Technische correcties en aanpassing aan decretale wijziging.

10.4. Resoluties en moties aangenomen door het Vlaams Parlement

10.4.1. Resoluties

1251: Aanbevelingen inzake milieu en ruimtelijke ordening uit het jaarverslag 2001 van de Vlaamse Ombudsdienst

1° stedenbouwmisdrijven tegen een redelijke termijn aanpakken (zie eerder)

2° de informatieverstrekking over de heffing op leegstaande en verwaarloosde bedrijfsruimten bevattelijker te maken (Naar aanleiding van die resolutie werd in 2002 de informatiebrochure aangepast, zodat ze duidelijker is. Bovendien schrijft de administratie momenteel elke eigenaar wiens opschorting dreigt te verlopen persoonlijk aan en maakt hem daar attent op en wijst hem op de decretale mogelijkheden om de nakende heffing te vermijden. Bovendien krijgt eenieder die daarom verzoekt de meest geactualiseerde versie van de toelichtingsbrochure, de (gecoördineerde) decreetteksten en het uitvoeringsbesluit.)

3° de burger op eigen initiatief informatie verschaffen (zie eerder)

949: de toepassing van de Richtlijn 79/409/EEG en 92/43/EG ter compensatie van grote infrastructuurwerken in de Westerschelde en Zeeschelde (Er werd een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan voorbereid voor het gecontroleerd overstromingsgebied Kruikeke-Bazel-Rupelmonde waarbij de onderliggende bestemmingen gewijzigd werden naar natuurgebied, bouwvrij agrarisch gebied, gebied voor waterbeheersing en gebied voor gemeenschapsvoorziening en openbaar nut. Het vooroverleg over een voorontwerp gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan zal in de loop van het najaar van 2002 starten.)

823: *aanbevelingen inzake milieu en ruimtelijke ordening uit het jaarverslag 2000 van de Vlaamse Ombudsdienst*

1° *redelijke termijn voor aanvraagdossiers en beroepsdossiers (zie eerder)*

2° *inzake stedenbouwmisdrijven naast algemeen informatiebeleid tevens aandacht voor individuele correspondentie (zie eerder)*

3° *ivm de afstemming van het decreet op de leegstaande en verwaarloosde bedrijfsruimten en het decreet inzake heffing op leegstand en verkrotte woningen*

In het kader van het onderzoek naar een betere onderlinge afstemming van het decreet op leegstaande of verwaarloosde bedrijfsruimten en het decreet inzake de heffing op leegstand en verkrotting van gebouwen en woningen, na te gaan hoe bij de heffing op leegstaande of verwaarloosde bedrijfsruimten rekening kan worden gehouden met overmacht en hoe een meer aangepaste sanctie bij niet-tijdige betaling kan worden opgelegd.

De afstemming tussen de twee decreten inzake leegstand wordt meegenomen als aandachtspunt bij de hertekening van het beleidsdomein Ruimte - Wonen - Onroerend Erfgoed, in het kader van Beter Bestuurlijk Beleid. Ingaan op mogelijkheden van overmacht of een aangepaste sanctie bij niet-tijdige betaling is pas mogelijk via een aanpassing van het decreet.

748: *de behoefte aan betaalbare bouwgronden:*

1° *het aanbod aan bouwkavels binnen de stedelijke gebieden stimuleren, zodat de taakstellingen als gevolg van de afbakeningsprocessen van de verschillende stedelijke gebieden kunnen worden gerealiseerd. Hierbij gaat voldoende aandacht naar een gevarieerd aanbod waardoor de druk om te bouwen in het buitengebied kan afnemen. (In het kader van de opmaak van gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen voor de regionaal- en grootstedelijke gebieden (zie kwestieus hoofdstuk) worden door het Vlaams gewest stedelijke woongebieden voorzien. Het is de taak van de gemeente om via haar eigen planningsinstrumentarium en door haar coördinerende taak voor het sociaal huisvestingsbeleid invulling te geven aan deze stedelijke woongebieden. Via het voorbeeldenboek over verdichting heeft het Vlaams gewest aandacht geschonken aan de kwaliteit (zie ook hoofdstuk rond verdichting).)*

506: *De ruimtelijke ordening en de nood aan beleidsaandacht voor kinderen en jongeren. (behandeld in het hoofdstuk thematische klemtonen)*

418: *De inplanting van GSM-masten (Bij de afgifte van vergunning wordt verwezen naar de normering zoals opgesteld door het BIPT en vastgelegd bij koninklijk besluit en naar het feit dat die normen zeer streng zijn (vier maal strenger dan de normen van de wereldgezondheidsorganisatie) zodat de volksgezondheid zeker niet in het gedrang komt. Alle nieuw in te dienen*

vergunningaanvraagdossiers dienen het stralingsattest (door de operatoren) en in sommige gevallen het conformiteitsattest (door het BIPT) te bevatten. Op dat dossierstuk wordt stipt nagezien. Bij twijfelgevallen wordt steeds nagegaan of geen betere, alternatieve inplantingsmogelijkheden bestaan. Als die er niet zijn, wordt de vergunning geweigerd.)

373: De aanbevelingen inzake milieu en ruimtelijke ordening uit het jaarverslag 1999 van de Vlaamse Ombudsdienst

1° bij de behandeling van de bouwaanvragen de decretaal vastgelegde behandelingstermijnen te respecteren en in afwachting de bestaande achterstand zo snel mogelijk weg te werken (Zie resolutie 823 van 2000)

2° voldoende aandacht besteden aan de informatieverstrekking over de regelgeving zodat de burger op de hoogte is van de mogelijkheden en beperkingen die de regelgeving inzake ruimtelijke ordening voor hem inhouden. De éénloketedacht verdient in dat opzicht verder te worden ontwikkeld (Op de website www.ruimtelijkeordering.be wordt systematisch toelichting gegeven bij de regelgeving. De infolijn verwijst mensen hiernaar door. Copies op papier zijn eveneens ter beschikking. Er worden regelmatig informatiecampagnes opgezet. (zie ook elders))

256: de problematiek van de weekendverblijven (Behandeld in het hoofdstuk thematische klemtonen.)

10.4.2. Met redenen omklede moties

1034: over het toezicht op de samenstelling van de Provinciale Commissie voor Ruimtelijke Ordening van Oost-Vlaanderen (In de motie werd de onreglementair samengestelde provinciale commissie aangeklaagd. Uit onderzoek en na geadviseerd te zijn geweest, is echter gebleken dat de bewuste commissie wel rechtsgeldig was samengesteld. Ik heb dan ook in het Vlaams Parlement mijn goedkeuring gegeven aan dat samenstellingsbesluit. De tweede vraag, met name aan de gewestelijk stedenbouwkundig ambtenaar de opdracht geven beslissingen van de bestendige deputatie te schorsen die zouden zijn genomen na advies van de niet-reglementair samengestelde PROCORO, was daarmee zonder voorwerp.)

685: over het BPA Finis Terrae en de aankoop van de Zwinbosjes in Knokke (In overeenstemming met de motie van het Vlaams Parlement werd het BPA Finis Terrae te Knokke-Heist goedgekeurd op 20 september 2002, dat wil zeggen na eigendomsoverdracht van de Zwinbosjes aan het Vlaams gewest.)

Lijst van figuren:

- Fig. 1: Het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen
- Fig. 2: Hypothetische gewenste ruimtelijke structuur regionaal stedelijk gebied Turnhout
- Fig. 3: Het revitaliseren van brownfields
- Fig. 4: Strategische plannen voor de zeehavens
- Fig. 5: Stand van zaken opmaak vergunningen register
- Fig. 6: Overzicht fasering gemeentelijke ruimtelijke structuurplannen
- Fig. 7: Gemeentelijke autonomie inzake vergunnen
- Fig. 8: Het goedgekeurde ruimtelijk structuurplan Koksijde (gewenste ruimtelijke structuur)
- Fig. 9: Overzicht aantal PV's
- Fig. 10: Herontwikkeling site Trefil-Arbed te Gent
- Fig. 11: Evolutie stakingsbevelen
- Fig. 12: Verdichting als belangrijke insteek voor een duurzaam stedelijk Beleid
- Fig. 13: De jeugd als doelgroep binnen de ruimtelijke ordening
- Fig. 14: Varkensmestverwerking

Lijst van tabellen:

- Tabel 1: Stand van zaken afbakeningsprocessen van de groot- en regionaalstedelijke gebieden
  - Tabel 2: Overzicht van de knelpuntenreinen in Vlaanderen
  - Tabel 3: Het bouwrijp maken van de Vlaamse knelpuntenreinen
  - Tabel 4: Overzicht aantal PV's
-